І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 98. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. П'ЯТНИЦЯ, 23-го ТРАВНЯ 1958. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 23. 1958. No. 98. VOL. LXV.

НІКСОН ВИМАГАЄ ПІДТРИМУВАТИ НАРОД, А НЕ ДИКТАТОРІВ У ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ

Вашингтон. — В середу дня 21-го травня ц. р. віце-президент Ричард М. Нікcон виступив у Крайовому Пресовому Клюбі в справі своєї поїздки по Південній Америці і виступ його передавали всі телевізійні стації ЗДА. Він заявив, що головною напрямною в політиці ЗДА супроти Південної Америки мусить бути допомога, з якої міг би користати загал населення тієї чи іншої південно-американської країни, а не тільки багатії. Водночас із цим віце-президент Нікcон виступив дуже рішуче проти того, щоб ЗДА підтримували південно-американських диктаторів, не раз дуже непопулярних в їхніх країнах. Якщо американський уряд і приватний американський капітал інвестують свої гроші в економіку південно-американських країн, то вони — як заявив Нікcон — не повинні робити багатих багатшими і бідних ще біднішими. Особливу увагу повинні звертати американці на потреби і настрої південно-американського студентства і робітництва. Уся американська підтримка для Південної Америки, позички, інвестиції і т. п. не може бути спрямовувана на те, щоб вдержувати при владі таку чи іншу групу людей, які вже на протязі багатьох років живуть в достатку і користають із надміру життєвих благ, але на те, щоб піднести загальний життєвий стандарт населення, яке живе в недостатку і в злиднях. Під сучасну пору треба перестати думати про Південну Америку такими поняттями, як „сієста", „маняна", „румба", „самба" і „чача-ча", а треба почати трактувати ці країни і народи, як життєву, ростучу і важливу частину сьогоднішнього світу. Висловлюючи такі ствердження, Нікcон водночас із цим обороняв конечність і доцільність своєї поїздки по Південній Америці і спростовував неслушні закиди в свій бік, мовляв він не повинен був вдаватися в розмови із студентами і робітниками. Відповідаючи таким критикам, Нікcон заявив з притиском, що він говорив і повинен був говорити із студентами, бо вони є майбутнім своїх країн, і якщо з ними не будуть говорити і їх переконувати офіційні американські репрезентанти, то робитимуть це з успіхом комуністи.

20-ту РІЧНИЦЮ З ДНЯ СМЕРТИ ПОЛК. Є. КОНОВАЛЬЦЯ ВІДЗНАЧАТЬ УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ АКАДЕМІЯМИ

Полк. Євген Коновалець

Українське громадянство ЗДА і Канади відзначає 20-ту річницю трагічної смерти сл. п. полк. Євгена Коновальця урочистими Святами Героїв, влаштованими за ініціятивою і в тісній співпраці Організаціями Державного Визволення України й Оборони Чотирьох Свобід України. У Ню Йорку відбудеться таке Свято Героїв під протекторатом Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій (Відділ УКК) в дні 25 травня о год. 6-ій вечора в залі Фешен Інститут при 225 В. 24-ій вулиці. Головними доповідачами будуть проф. Юрій Бойко та проф. Іван Вовчук. У Филаделфії урочиста академія для відзначення пам'яти полк. Євгена Коновальця, гол. Отамана С. Петлюри та всіх героїв, що віддали життя за волю і незалежність України, відбудеться під патронатом філії УККА в неділю 25 травня о год. 7-ій вечора в залі Горожанського Клюбу. В Дітройті Свято Героїв відбудеться теж у неділю 25-го травня о год. 3.30 по полудні (в залі Українського Народного Дому при Мартін і Мишиґен вул.) і головним промовцем виступить там ред. Б. Кравців. В Нюарку Академія для вшанування пам'яти полк. Є. Коновальця відбудеться в неділю 25 травня о год. 7-ій вечора в залі Української Централі і з промовами виступлять там ред. Вячеслав Давиденко і д-р В. Яцун. В Трентоні під час Свята Героїв, що відбудеться о год. 6.30 вечора цієї ж неділі в залі Української Католицької Церкви, виступлять з промовами Ярослав Гайвас і ред. Василь Качмар. Цієї ж неділі будуть відправлені в укр. церквах в усіх згаданих містах поминальні Богослужби і Панахиди. Урочисті Академії для вшанування пам'яти полк. Є. Коновальця відбудуться в Шикаґо. Вінніпеґу, Торонті та в інших містах Канади.

Марокко і Тунісія оскаржують французьку армію

Туніс. — Туніський уряд запротестував проти самовільного приземлення французьких турбомоторових літаків на туніському військовому летовищі та проти ламання французькими військами в Тунісії приречення, що вони перебуватимуть в своїх таборах. Знову ж уряд Марокко заголосив протест проти змарщу французьких військ від сторони Альжиру вглиб 40 миль марокканської території. Однаково Марокко, як Тунісія стривожені станом військової диктатури в Альжирі, який у практиці залишає цілком вільну руку французьким генералам. Множаться вістки, що французьке командування в Альжирі хоче використати втрату екзекутиви уряду в Парижі над командуванням в Альжирі для походів проти Тунісії і Марокко, під притокою погоні за відступаючими альжирськими партизанами. Речник головного команданта військ Франції в Альжирі генерала Саляна заперечив вістці про плян заатакування Тунісії. Навпаки, французький штаб оскаржує тунісців у провокуванні французів посиленням своєї активної допомоги альжирським партизанам.

УРЯД ФРАНЦІЇ ШУКАЄ ЗЛАГОДИ З ГЕНЕРАЛАМИ В АЛЬЖИРІ

ГЕНЕРАЛ ДЕ ҐОЛЬ ВСЕ ЩЕ ЗАЛИШАЄТЬСЯ НА ОВИДІ

Париж. — Уряд П'єра Пфлімлена вислав до Альжиру нового шефа штабу генерала Анрі Льорілльо. Попередній шеф штабу ген. Елі зрікся на знак протесту проти засудження на домашній арешт двох його близьких помічників, генералів, активних прихильників приходу генерала де Ґоля до влади у Франції. Водночас у Парижі перебуває шеф штабу французьких військ в Альжирі, полк. Мішель Жіль. Французький уряд хоче використати ці контакти для повного замирення з теперішнім військовим диктатором в Альжирі генералом Раулем Саляном, який займає неясну позицію: він ніби прийшов до влади в Альжирі за згодою, ба навіть з уповноваження паризького уряду, щоб запобігти кривавим заворушенням в Альжирі з уваги на грізну поставу тамошніх французьких колоністів, — з другого боку, він також підтримує рух за привернення до влади у Франції генерала де Ґоля. У новій вуличній демонстрації в Альжирі в минулу середу 21 ц. м. юрба французів знову кричала: „Армія до влади", а ген. Салян відповів: „Дякую за ці чемні слова. Будемо знову маршувати Елізейськими полями". Коли брати ці слова буквально — пишуть коментатори — то це означало б заповідь одвертої військової революції проти уряду; однак урядові чинники в Парижі гадають, що ген. Салян сказав просто крилату фразу. Урядові чинники в Парижі хотіли б вбити клина поміж цивільних крикунів, скрайніх націоналістів-колоніялістів в Альжирі, тепер під проводом парляментарного посла Жака Сустеля, що втік з Парижу до Альжиру, та генералів Саляна і Массі. Згадані генерали, мабуть, самі неохоче співпрацюють з отими цивільними альжирськими ділячами, бо не признали жадних дійсних прав за Комітетом публічної безпеки, що їх покликав до життя, під натиском демонструючої юрби, сам ген. Массі. Ситуація у Франції — пишуть закордонні кореспонденти з Парижу — покращала настільки, що минулася первісна гарячка, зблідла небезпека громадянської війни, а постава самого генерала де Ґоля відбирає охоту запальним військовикам — робити насильний військовий переворот, що його де Ґоль не хоче. Однак, водночас чимало поважних політиків признають, що найбільші шанси закінчити війну в Альжирі має таки де Ґоль, а що це центральна проблема Франції, то треба брати під увагу можливості легального покликання до влади генерала де Ґоля. Тому не виключають димісії уряду Пфлімлена, після чого президент Коті доручив би творення уряду генералові де Ґолеві, який з черги зажадав би підтримання його всіми національними партіями від соціялістів до Незалежної партії включно, та передання йому надзвичайних уповноважень. Кол. прем'єр Антуан Піне з Незалежної партії дістав, буцімто, тиху згоду від прем'єра Пфлімлена перевірити ділову програму де Ґоля у справі Альжиру, на випадок, коли б він прийшов до влади. Водночас уряд Пфлімлена рішений приспішити справу зміни конституції для запевнення більшої стабільности урядові.

Тіто відкликав свій приїзд до Варшави

Варшава. — Юґославський уряд повідомив офіційно, що диктаторський президент Тіто не приїде 29 цього місяця — як раніш було заповіджено — на відвідини до Польщі. Зреалізування пляну цих відвідин стало відразу під знаком запиту, як тільки Москва поставилась ворожо до офіційної політичної плятформи юґославської комуністичної партії, приготовленої на останній комуно-партійний з'їзд в Любляні, і ту свою ворожість задемонструвала бойкотом з'їзду. Саме тепер, від минулого вівтірка, нараджуються у Москві головачі СССР та всіх його европейських і азійських сателітів. Хоч офіційно говориться, що головна тема нарад, це затіснення економічних взаємин внутрі „соціялістичного бльоку", проте — за відомостями польських комуністів у Варшаві — зараз у першому дні того зборища обмірковували дальшу поставу супроти Юґославії. До Москви наспіла вже відповідь на недавню ультимативну совєтську ноту. Юґославія відмовляється підпорядковуватись Москві, але висловлює „надію", що суперечності будуть вирівнювані „приязною виміною думок". Польські комуністи стурбовані подвійно: що тепер у Москві Ґомулка ізольований, як адвокат тітоївської теорії про самостійність і окремішність доріг, що ведуть до „соціялізму", і що наслідки московсько-юґославського спору можуть знову дуже погано відбитись на польській економіці, залежній від доброї волі Москви.

Плянують відкласти подорож д-ра Мілтона Айзенгавера до Центральної Америки

Вашингтон. — Деякі урядові фахівці плянують відкласти подорож до Центральної Америки д-ра Мілтона Айзенгавера, бо побоюються, щоб і проти Президентського брата не відбувалися подібні демонтрації, як це було недавно проти віце-президента Ричарда М. Нікcона. Д-р Мілтон Айзенгавер мав від'їхати 15-го червня до Гондурасу, а звідти до Нікараґви, Коста Ріки, Гватемали, Ель Сальвадору і Панами. В Білому Домі ще не запало рішення в цій справі. Представник державного департаменту обговорював цю справу з пресовим секретарем Білого Дому Джеймсом С. Гаґерті, який заявив журналістам таке: „Все, що я знаю в цій справі — це те, що плян цієї поїздки покищо не є змінений".

Сенатська комісія за збільшення фондів на допомогу закордонові

Вашингтон. — Сенатська Комісія Закордонних Справ збільшила суму видатків, призначених на допомогу закордонові на 220,000,000 долярів і ухвалила, щоб і надалі давати допомогу Індії, щоб вона могла докінчити свою економічну програму. Це рішення сенатської комісії є частинною перемогою уряду, який домагається на допомогу закордонові 2,958,000,000 долярів, але Палата Репрезентантів зменшила цю суму на 399,000,000 долярів. Уряд просить Конґрес, щоб можна було видати на допомогу закордонові ще й $644,192,500, які залишилися з попереднього року. Сенатська Комісія Закордонних Справ признала на військову допомогу союзним державам — $1,800,000,000, а Палата була зменшила цю суму до — $1,640,000,000; на економічну оборонну допомогу Комісія призначила — $835,000,000, а Палата зредукувала її до $775, 000,000. Сенатська Комісія Закордонних Справ в окремій резолюції домагається, щоб і надалі допомагати Індії. Сенатор Вільєм Ф. Новленд, який противиться давати допомогу невтральним країнам, до яких належить і Індія, заявив, після голосування, що справа допомоги Індії може бути скасована на пленумі Сенату.

Ливан бореться за свою самостійність

Бейрут. — Коло 2.000 арабів, які прибули до Ливану з Сирії, здебільша нелеґально переступивши кордон, відправлено туди 20-го травня ц. р. назад автобусами і військовими вантажними автами під сильною охороною війська. Перед консулятом Арабської Республіки Єгипту і Сирії стояла довга черга осіб, які самі старалися за можливості якнайшвидшого виїзду, щоби оминути примусової депортації. Ливанський уряд не припиняє енерґійної боротьби проти об'єднаної націоналістичної і комуністичної акції, яка має на цілі відтягнути Ливан від його теперішнього прозахідного курсу політики. Ливанський прем'єр Самі ес-Сель знову повторив оскарження, що це Арабська Республіка найбільше завинила в теперішніх труднощах Ливану. „Послухайте тільки єгипетських і сирійських радіостанцій та прочитайте їхні часописи за останні два роки" — вказував він як на доказ вини Єгипту і Сирії. Однак водночас все це не виключають внутрішнього порозуміння між урядом та його націоналістичною опозицією. Американські кореспонденти в Каїро впевняють, що президент Нассер не хоче такого загострення спору за Ливан яке могло б перешкодити покращанню його взаємин з Заходом. Він, мовляв, не скриває, що волів би, щоб у Ливані прийшов до влади інший, приязніший і більш „невтральний" уряд, але рішуче відпекується, наче б це Єгипет (Арабська Республіка) активно підтримував рух проти уряду Каміла Шамуна і Самі ес-Соля. Американський амбасадор Раймунд Гейр і Каїро відбув довгу розмову з президентом Нассером. Цей останній буцімто запевнив що З'єдинена Арабська Республіка не має на цілі включення до себе Ливану.

● **Ніколай Шверник**, колишній „президент" СССР, дістав з нагоди свого 70-річчя титул „героя соціялістичної праці". Шверник очолював совєтські так звані професійні спілки, а від минулого червня є членом Президії КПСС.

Сустель пропонує „один рід французів" для Альжиру

Альжир. — Жак Сустель, колишній генеральний резидент Альжиру, який здобув собі найбільші симпатії серед французьких націоналістів-колоністів за свою колоніяльну поставу супроти автохтонних арабів та який тепер є найбільшою політичною фіґурою в таборі генералів, які „бокують" у відношенні до уряду П'єра Плімфлена, придумав нову „розв'язку" проблеми Альжиру. У довгій промові з балькону з так званого державного будинку в Альжиру до яких 30,000 слухачів, зібраних на величезному майдані, він заявив в минулий вівторок 20 травня, що від каналу Ля Манш аж по південний кордон пустині Сагари повинен настати „один тип француза, зрівняного в усіх правах". Як він собі це уявляє — цього ближче не пояснив, але зараз же його найближчі теперішні співробітники поспішили з вияснениям, що це „особисті погляди" Сустеля, „не призначені для завтрішнього дня". У коментарях кажеться, що поперше, трудно уявити собі, щоб у нинішньому стані північно-африканського націоналізму, араби захотіли стати „французами", і по-друге, коли б здійснено таку повну інтеґрацію з рівними правами автохтонів, то альжирські араби дістали б найменше одну п'яту частину французького парляменту і за одним махом стали б такою політичною потугою у вирішуванні всіх внутрішніх і закордонних справ Франції, що Сустель перший вирікся би такої реформи.

Сенатська підкомісія закликає допомагати втікачам від комуністів

Вашинґтон. — Сенатська Підкомісія Внутрішньої Безпеки закликає до ухвалення нового закону, згідно з яким ЗДА могли б допомагати всім тим, які втікають із держав з-поза залізної заслони. У своєму звіті про працю в 1957 році ця підкомісія заявляє: „ЗДА потребують рішучої політики, яка заохочувала б до втечі з комуністичного табору", бо без того ми тратимо численних здібних людей, які були б корисні в поборюванні комунізму у світі. Представник цієї підкомісії пропонує ухвалити законопроєкт про допущення до ЗДА тих чужинців, яких зізнання були б побажані і присутність яких в ЗДА не була б небезпечна для цієї країни. Право на побут в ЗДА мали б мати ті чужинці, які могли б дати нам важливі для нашої безпеки інформації.

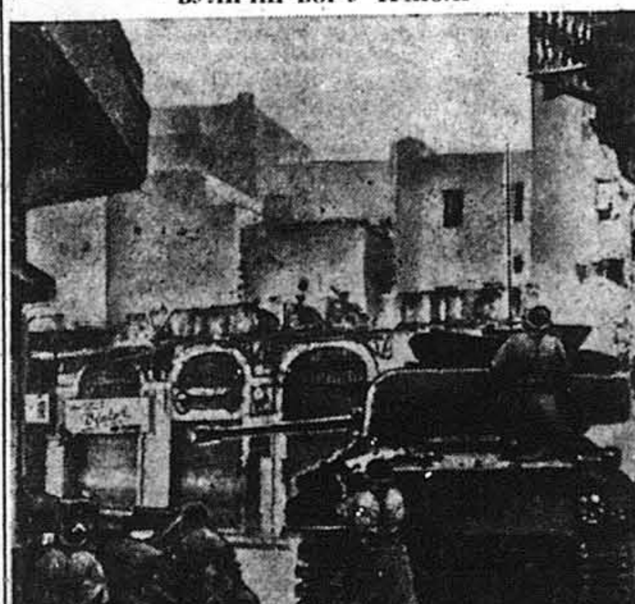
Труман, Гарриман і пані Рузвелт критикують республіканський уряд

Вашинґтон. — Колишній президент Гаррі С. Труман разом із іншими провідними демократами критикував республіканський уряд през. Айзенгавера за його політику у відношенні до рецесії, до дрібних підприємців та фармерів. Крім Трумана на радіо промовляли ще нюйоркський губернатор Аверел Гарриман, пані Ф. Д. Рузвелт, сенатор Джан Дж. Старкман і конґресмен Карл Алберті. Всіх їх представив голова Демократичного Крайового Комітету Пол М. Батлер. Труман мав готову промову, якої текст перед виголошенням на радіовій програмі передано журналістам, але він пропустив із неї те місце, де критиковано президента Айзенгавера за те, що любить грати в ґольфа. З цього виходить, що Труман не погоджується з Крайовим Комітетом партії, який критикує не тільки урядову працю Айзенгавера, але і його приватне життя. Труман недавно сказав, що американські президенти — це „в'язні Білого Дому".

Зменшується американський експорт до комуністичних держав

Вашинґтон. — Департамент торгівлі повідомляє, що в першій чверті цього року число дозволів на вивіз товарів до комуністичних держав в Европі було менше в порівнянні з минулим роком і становило тільки 5,200,000 долярів. В минулому році експорт до всіх комуністичних держав в Европі виносив 86,300,000 долярів, найбільший від 1948 р. Але аж 85% того експорту припало на комуністичну Польщу, яка дістала була фінансову допомогу від уряду ЗДА. В минулому році до всіх інших комуністичних держав в Европі експортовано із ЗДА товарів на суму 13,100,000 долярів.

ВУЛИЧНІ БОЇ У ТРІПОЛІ

Світлина представляє сцену на вулиці другого, за величиною, міста в Ливані, Тріполі, де вперше виникли заворушення проти прихильного Заходові режиму президента Каміля Шамуна. Вояки на старому танку і за мішками з піском стоять проти повстанців, скритих за мурами старих домів, подібних до середнєвічних фортець.

В АМЕРИЦІ

● **79-річний конґресмен із Північної Дакоти, Ю. Л. Бирдіх**, який 28-го лютого одружився зі своєю секретаркою, 30-річною Джейною Роджерс, вніс до суду скаргу про розвід, бо довідався, що вона беручи з ним шлюб, не розвелася з своїм першим чоловіком, від якого має 4-річного сина.

● **Починаючи від 20-го травня нюйоркська** поліція почала видавати „тикети" особам, які засмічують вулиці. Протягом першого дня видано „тикети" 892 особам, які кидали на вулиці старі часописи, коробки від цигарок і сірників та інш. Діставали „тикети" також власники домів, перед якими були нечисті хідники.

● **Демократичний конґресмен** Майкел А. Фіґен зажадав вислати до Москви совєтського амбасадора Міхаїла Меншикова, який „спричиняє незгоду і політичні чвари в тій країні". Цю справу порушив Фіґен у зв'язку з висланням американського дипломата з Москви.

● **Урядовці з бюра погоди на** Флориді пильно обсервують обшири Карибського моря на південний схід від острова Джеймейки, де звичайно заряджуються гураґани.

● **Професор Технологічного Інституту Карнеґі в Клівленді**, Аллан Г. Мелцер, вніс ко суду скаргу, домагаючись $150,000 відшкодування: у грудні 1956 р. в готелі „Клівленд" впала на нього ялинка, внаслідок чого він утратив око.

● **У Панамському Каналі** данський моряк Ваґн Аструп впав із корабля в воду і 5 годин тримався на її поверхні, аж поки підібрав його зустрічний корабель. Залога корабля, на якому він плив, завважила його неприсутність лише ввечері під час апелю.

● **У Гавані 15-річний хлопець** хотів застрелити кубинського президента Фулхенція Батісту на залізничій стації. За нествердженими урядовими вістками виходить, що хлопця заарештували.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Загальні Збори Відділу Українців Канади** відбулися в Торонті дня 9 травня ц. р. У зборах взяло участь 57 управлених делеґатів від 20 організацій й установ Торонта, що належать до цього Відділу. Представником централі був на зборах президент КУКанади Впр. о. д-р В. Кушнір. Після уділення абсолюторії уступаючій управі, що її очолював адв. Данило Штокало, новим головою Відділу обрано адв. Мирослава Романюка і секретарем д-ра Степана Росоху.

● **Вечір присвячений творчості К. Гриневичевої** влаштовує Літературно - Мистецький Клюб у Ню Йорку і Літературний Архів УВАН в п'ятницю, дня 23-го травня ц. р. Участь беруть: проф. Сергій Литвиненко, ред. Б. Кравців і проф. Іван Коровицький. Твори К. Гриневичевої рецитуватимуть пані Л. Крушельницька та Л. Микуленко. Музичний впровід — проф. В. Кіпа. Початок о год. 8-ій вечора.

● **Проф. Вільям К. Метюс, відомий британський славіст** помер дня 3 травня ц. р. в Сурбітові під Лондоном (Вел. Британія), проживши 57 років. Покійний був професором російської мови і літератури в Лондонському університеті від 1948 р. головою Відділу мови і літератури в Школі слов'янських і східньоевропейських студій, редактором „Славонік ен Іст Юропеан Ревю". Професор В. К. Метюс був у тісних зв'язках з рядом українських вчених і почесним членом Союзу Українців у В. Британії. У своїй професійній діяльності проф. В. Метюс велику увагу присвячував українському питанні. Похорон відбувся в середу 7-го травня 1958 року.

● **Річні збори уділовців видавництва „Український Прометей"** у Дітройті відбулися дня 26 квітня ц. р. з участю 34 осіб. На зборах обрано нове правління „Українського Прометея" у складі: Микола Степаненко — голова управління, Федір Федоренко — замісник, Михайло Воскобійник, Юрій Булат, А. Сосна, Є. Федоренко і Іван Мурга — члени. Недавній головний редактор Михайло Сиик став директором В-ва, а головним редактором — Маріян Далний.

У СВІТІ

● **У Марокко** 40.000 французького війська, у Тунісії 20.000. Обидві самостійні держави, недавно ще французькі колонії, домагаються, щоб Франція забрала ці війська, але переговорів у цій справі не закінчено. Тепер в Марокко і Тунісії, які не мають великих і модерно озброєних власних армій, побоюються, щоб ці французькі війська не підпорядкувались французьким генералам в Альжирі, які захопили в свої руки політичну владу, і щоб з цього не виник великий клопіт для цих арабських країн.

● **У Франції** заведено пресову цензуру на всі вістки, що приходять з Північної Африки. У зв'язку з ворохобнею французьких генералів в Альжирі проти центрального уряду — на задній плян відійшли вістки про воєнний фронт з альжирськими націоналістами. Ці останні твердять, що за останніх 10 днів згинуло „кількасот" французів. Французьке командування в Альжирі твердить, що насправді згинуло тільки „кількадесят" вояків.

● **Індійський прем'єр Неру** виїхав в Гімалайські гори на відпочинок. Він заявив, що 31 травня вернеться до столиці Індії на п'ять днів, а потім знову поїде вгори роздумувати й відпочивати від державних і політичних справ, які зовсім розхитали його нервову систему.

● **У Токіо**, столиці Японії, знайшли в готелі тіло 45-річного американського бизнесмена з Ню Гейвену, Конн., Т. А. Джонса, який прибув туди 5-го травня ц. р. в товаристві двох інших американців, щоб закупити нафтоналивний корабель. Стверджено, що Джонс помер внаслідок побиття: одне його око було запухле, біля вуха виявлено сліди крови. Японська поліція арештувала кузена Джонса, 48-річного американця Джозефа Кровлі, обвинувачуючи його в спричиненні смерти.

● **Кардиналові Стрічові** з Шикаґо, який минулого понеділка у Римі мав атаку паралічу, безпосередньо не загрожує смерть — стверджує останній лікарський комунікат. Саме на четвер цього тижня припадали 48-мі роковини душпастирства призначена авдієнція кардина-кардинала. На цей день була ла Стріча у Папи, який покликав його до Ватикану на керівника всіх католицьких місій у світі. Три тижні тому кардиналові ампутовано руку.

СВОБОДА — SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЄВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ

Двадцять років тому, 23 травня 1938 року, згинув на вулиці Роттердаму Євген Коновалець, полковник Армії Української Народної Республіки, командант корпусу Січових Стрільців, голова Проводу Організації Українських Націоналістів. Якщо большевицькому провокаторові, що вручив був Євгенові Коновальцеві годинникову бомбу в пуделку з-під сигар, вдалося завдати поважний удар очолюваній ним організації і позбавити його життя, то з перспективи 20-ох років видно вже зовсім ясно: те вбивство ще більше скріпило національно-державну ідею, яка в основі була змістом життя і діяльности Євгена Коновальця, та надало блиску його імені, що з того часу стало предметом культу, стало одним із символів.

Євген Коновалець був дитиною української революції. Був одним із тих молодих вояків-українців австрійської армії, які, попавши за першої світової війни в російський полон, вийшли з нього в революційні дні 1917-го року і включились відразу активно в бурхливі київські дні. Активіст вдачею — розумом і душею віддав себе справі творення війська молодої української держави. Січові Стрільці під командуванням Євгена Коновальця стали елітарною формацією на захисті Центральної Ради. Вони відіграли вирішну ролю при здавленні першого большевицького, п'ятаковського повстання у Києві. Розформовані після гетьманського перевороту, вони відіграли знову історичну ролю у повстанні, що битвою під Мотовилівкою привернуло Україні народньо-республіканський режим. Євген Коновалець став командантом Осадного Корпусу Січових Стрільців. Був момент, коли пропоновано йому диктатуру в Україні. Він відкинув цю пропозицію, бувши вірний леґальній державній владі.

Програ визвольної збройної сили не означала для нього закінчення військово-революційної роботи. З кількома колишніми старшинами Січових Стрільців творить він у Львові першу підпільну Українську Військову Організацію (УВО). Опинившись на еміґрації в центральній Европі, організує новітній український націоналістичний рух і пов'язує його з підпільно-революційною акцією проти окупантів України. Таким чином у січні 1929 року постає Організація Українських Націоналістів, що її першим головою, аж до кінця свого життя, був Євген Коновалець. Мірилом його індивідуальности є факт, що коли довкола ОУН почалися в 30-их роках у Західній Україні палкі спори, то сам Євген Коновалець зумів зберігати найкращі персональні зв'язки з лідерами всіх тодішніх українських незалежницьких партій і груп. Вже за свого життя здобув він собі величезний авторитет, як представник того Січового Стрілецтва, що створило тип українського соборника. Він мав повагу, як державний діяч-політик, що послідовно стояв на протимосковському й протикомуністичному становищі. У цих прикметах українського державника, активіста в усіх обставинах, людини чину, звеличника війська і смертельного ворога Москви — він нагадує Головного Отамана Симона Петлюру, що його пережив був на 12 років, зазнавши врешті з рук того самого ворога скритовбивчої смерти.

Пам'ять Євгена Коновальця звеличують головно члени Організації Українських Націоналістів і взагалі всі зорганізовані й незорганізовані націоналісти. Але в 20-ті роковини його трагічної смерти треба підкреслити, що заслуги Євгена Коновальця переступають далеко рямці будь-якої однієї організації, чи навіть одного руху. Вони стосуються цілої української нації, як цілої нації стосується та збройна боротьба, що її він вів словом і ділом, і як цілу націю скріпив дух того динамізму, що став прикметний для новітнього націоналізму, очолюваного Коновальцем. Окремі партії й організації, що ведуть актуальну боротьбу, стають предметами полеміки, переходять різні трансформації і змінюють свої програми й методи тактики. Діячі на історичну міру стоять вище від таких проминальних спорів і змін. І Євген Коновалець не є вже віддавна предметом ніяких міжпартійних суперечок. Його постать стоїть понад середовищами, як всеукраїнська вартість.

Це стосується особливо американсько-українського терену, який завдячує Євгенові Коновальцеві у величезній мірі свою політичну активізацію, свій розмах, свою жертвенницьку щедрість. Під час своїх відвідин у З'єдинених Державах в 1937 році Євген Коновалець при всіх зустрічах з американсько-українською громадою повторював: тільки збірним зусиллям народу, тільки жертвенністю і свідомим ділом можна будувати свою долю і свою волю.

І тому в 20-ті роковини трагічної смерти полковника Євгена Коновальця від усіх українців на землі сущих, а в першу чергу від американських українців, належить Його пам'яті глибокий поклін.

Степан Любомирський

„ЧОМУ НАС НЕ ЛЮБЛЯТЬ?"

Такий наголовок з'являється щораз частіше на сторінках американської преси, однак під ним більше зустрічається перелік існуючих фактів протиамериканських виступів у світі, як власне те, що давало б відповідь на саме питання. Приходиться відмітити, що протиамериканських виступів преса не применшує і не прикрашає, тільки офіційні чинники коментують їх авторитетно, як інспіровані комуністами демонстрації. Коник, що на ньому їхав колись сенатор МекКарті в ЗДА, пристосовують тепер його критики на полі закордонної політики, без огляду на те, чи він всюди, так би мовити, „пасує".

А власне справа в тому, що він не тільки, що не пасує, а просто таки суперечить такій і тільки такій інтерпретації. П р о блематика протиамериканських виступів у всьому світі надто широка і глибока, щоб можна було її збутись одним знаменником, до якого зводить небезпечно просто всі ці події офіційне коментування Білого Дому.

Ясна річ, що демонстрації проти Ніксона в Південній Америці, палення американських бібліотек на Близькому Сході та виступи проти американських дипломатичних представництв навіть в Европі йдуть „комусь" на руку, і зовсім певно, що цей „хтось" із східною усмішкою підтримує ці виступи де може, а де їх немає — провокує їх. І ні для кого не є тайною, що майстри від такої політики сидять під блискучою червоною зіркою в Кремлі, у Москві, саме там, де пані Рузвелтова знайшла „ярмарки так наповнені товарами", як ще ніде в світі вона не бачила.

Але якщо досі тільки окремі американські журналісти, і то дуже скромно, ми сказали б, непевно, стараються збагнути ці події і їх джерело, то вже — на нашу думку — найвищий час, щоб збагнув це кожний пересічний громадянин.

В нашій уяві суть американської політики минулих, зокрема повоєнних років, полягала в тому, що весь світ одного дня стане стійким муром проти всесвітнього комунізму, і в Америці вистачатиме тому світові дати лише зброю в руки та евентуально декількох генералів, щоб раз на завжди розв'язати проблему небезпеки комунізму взагалі і Росії зокрема. При цьому мозковий трест американської політики керувався холодними р о з р а х у н к а м и більш-менш так, як це роблять статистичні бюра із явищами більшого або меншого попиту на авта та на холодильники. Більший попит — більше продукувати, менший попит — менше продукувати. Коли Югославія схиляється до східнього бльоку — не давати їй грошей, коли вона ближче до нас — давати більше. В такій політиці цілковито виключено з американського боку фактор людських почуттів, психологічний фактор, якраз ту силу, якій большевики надають найбільшого значення. Тому не диво, що большевицька і американська політичні лінії не зустрічаються ніде у чоловому бою, а просто розминаються. Американська політика несе гроші урядовим чинникам поодиноких країн, а большевицька політика пенетрує маси, і то так успішно, що вже на наших очах здивованим і розчарованим американцям приходиться питати себе самих: Чому вони кидають у нас камінням, коли ми їм даємо хліб? Чому вони нас ненавидять?

У чому ж справа?

Ми не дораджуємо. Сьогодні вже байдуже, чи наших порад послухають, чи ні, ми просимо сьогодні американські відповідальні чинники застановитись над причинами цих явищ, бо одного дня може бути вже зовсім запізно щонебудь робити, змінювати і навіть думати. Одного дня совєтські гідроґенні бомби могли б впасти на Америку, і то при акламації не-совєтських країн. Годі розраховувати вічно на те, що здорові елементи у світі візьмуть верх, і одночасно відштовхувати ті здорові елементи від себе так послідовно, що годі заперечити своєрідну, а навіть зовсім певну пляновість цієї „відштовхувальної" акції.

Чи американські серця не відчувають вже співзвуку із серцями інших народів? Чи американцям не жаль, коли інші народи дослівно вимордовуються мільйонами на величезному большевицькому цвинтарищі? Чи американці не відчувають почуття солідарности із відважними, ба навіть одчайдушними поборниками російського большевизму, де вони не знаходилися б? Чи американці не плакали разом з нами, коли з Будапешту лунали останні, розпачливі заклики мадярських борців вже з-під гусениць наступаючих безкарно російських танків?

Ми знаємо, що так не є. Ми знаємо, що американці так само, як і ми, мають свої почуття, і ці почуття так часто співзвучні із нами, що трудно говорити навіть про різнородність вияву.

Але що нас лякає — це вибуття американської політики із цих власне, таких важливих в ідеологічній розгрі між двома світами, факторів психологічного вичуття, факторів любови, ненависти, заздрости і страху, факторів, що в першу чергу і завжди керували, керують і керуватимуть історією людства.

Америка кидає на світові ринки масово свої гроші, як головний політичний фактор, засліплена у його силу, переконана, що саме цей фактор підніме світ проти большевицької нужди. Багатство проти бідности. Виявляється, одначе, що народи волють насичену ідеями нужду, як самий лише добробут. Бо ж хіба тільки всупереч здоровому розумові можна назвати посідання холодильника, телевізії і авта ідеологією, що веде і керує американськими масами і повинна також полонити світові маси. Чому тоді оцей самообман? Ми не віримо, щоб відповідальні а м е риканські чинники дійсно думали, що цей „вей оф лайф" змобілі-

(Закінчення на ст. 7-ій)

Степан Куропась

КОНОВАЛЕЦЬ В ШИКАҐО

У моїх нотатках за час мого побуту в Америці знайшов я теж нотатки про те, як українське Шикаґо вітало полк. Є. Коновальця в 1929 році.

Двадцять дев'ять років тому існували інші організації і інші люди були в проводі. Як голова місцевого стрілецького гуртка, дістав я доручення зайнятися Коновальцем та підготовити йому зустріч з громадянством. Ішло не про масове віче, на якому мав говорити полковник, ішло не про грошові збірки. Ішло про те, щоб скликати нараду „на вершинах", щоб зібрати організаційних діячів і громадських нотаблів. Націоналістичної організації в Америці це не було, вона постала саме в часі перебування полковника.

В Шикаґо існувало тоді чотири політичні групи, а саме: Гетьманська „Січ", якою проводив д-р Степан Гриневецький, і Демократична „Січ", що відкололася від „Січей" завдяки д-рові Назарукові, що впроводив до „Січей" гетьманство і перевів присягу вірности гетьманові Павлові Скоропадському.

Обидві організації вели між собою війну і наперекір одна одній влаштовували імпрези. Існувала тоді ще в Шикаґо організація „Оборона України", що об'єднувала молодих людей, званих коротко „оборонці" та які сліпо вірили у все, що їм говорили чи наказували їхні проводирі. Ця організація — як тоді популярно говорили — „орієнтувалася на Скрентон". Четверта політична група, відділ Союзу Українських С а м о с тійників підлягала організаційно Канаді. Вона скупчувала навколо себе православних канадійських українців, що іміґрували до Шикаґо на стало чи на працю. Група була тоді дуже активна, а тому, що „Січі" воювали між собою, популярні „сусики" воювали з „оборонцями". Точніше воно виглядало так, що приїздили адв. Василь Свистун з рамени „самостійників", а Січинський зі Скрентону і вели дебати. Я проводив одною такою дебатою на тему „Хто краще служить Україні — „Оборона України" чи „Союз Самостійників"? По дебаті, в якій Василь Свистун виграв, оборонці дуже нарікали на мене, що я зле проводив, бо вони повинні були виграти. Звичайно, вина в цьому була не моя, а згідно з неписаним законом вигру рішав голосуванням народ. А що на вічі більше було канадійців, то виграв Василь Свистун. Всі ці чотири організації тепер уже в Шикаґо не існують, а Союз Гетьманців - Державників, наслідник Г е т ь м а н с ь к и х Січей, більшої ролі не відіграє.

Я навмисне відійшов від властивої теми, що б представити читачам, що не знають, і тим, що позабули, яка була тоді ситуація в Шикаґо. А була вона тоді всюди в Америці подібна.

Стрілецький гурток числив лише 12 осіб, які були в Америці по 2—3 роки. Треба було шукати союзників для влаштування імпрези. В товаристві інж. Івана Побуцького ми відвідали всіх українських священиків, католиць. і православних. Ми були в о. Тарнавського, пароха церкви св. о. Николая (пізніше канцлер у Филаделфії), відвідали о. Кузьмака з парохії св. Богородиці, о. Драпака на Борнсайд і о. Коцана в православній церкві на Ірі вул. Окремо я ще відвідав в тій справі преосв. Теодоровича, православного єпископа, що тоді мав резиденцію в Шикаґо. На наше здивування, всі прирекли поміч! Всі вони відчули, що в Америці настане така сама зміна, як в Україні по нашій програній. Ім'я Коновальця було тоді в Америці оповите леґендою. Час від часу виринало воно в пресі, час від часу появлялись згадки про Українську Військову Організацію на Україні та про її дії.

Групами ми покликалися на те. Нас не обходять — казали ми, — ваші сварки; приїздить Коновалець і його треба належно зустріти і прийняти. Стрілецький Гурток влаштовує бенкет в Бісмарк Готел і просить всі українські організації до участи. Крім політичних організацій, існували тоді в Шикаґо Клюб Інтеліґенції і Ліґа Визволення України, невиразного обличчя, а радше сказати організація, яка дійсно хотіла визволяти Україну, але чомусь по 2—3 зборах завмерла. Участь в бенкеті дуже скоро зголосили різні організації. Мій список каже, що на бенкеті були або зголосили свою участь такі особи й організації: адв. Б. Пелехович з Клюбу Інтеліґенції, Лев Білянський з Клюбу Горожан, адв. Р. Смук, д-р Іван Смук, д-р В. Сімінович, д-р М. Сімикович, М. Белеґай, Іван Баран, П. Дідик з Ліґи Визволення, Лев Тягнибік, І. Городиський, В. Лукіянчук, І. Рига, І. Воркун, М. Горобець з Оборони України, Гриць Семочко, І. Королишин, В. Цимбаліст з дружиною, О. Коцовський делеґати православної церкви на Ірі, Клюб „Самообразування" вислав на бенкет п. Лисака, о. д-ра Грибика, В. Дзюмбу, і п. Процюка.

Жіноча Громада вислала пані Остапчук. Бизнесмени делеґували п. Шевця, Мотлюка, Карпу і Панькова.

Від Гетьманської „Січі" прибули: д-р Гриневецький, д-р Бодруґ, д-р О. Тарновський і п. І. Шкроба.

З Демократичної „Січі" прибули: Степан Мусійчук, М. Леськів, В. Островський, А. Читвінський, Пікульський.

Зі Щадничо - Позичкової Спілки „Запороже", тепер „Тризуб", взяли участь Петро Щербатий, О. Олешко і А. Томашевський.

Відділи УНСоюзу вислали таких делеґатів: Шумовського, Гірняка, Жовнірчака, Пелеха, пані Білик, Івана Пасзавського, Т. Яремця, Ю. Шемердяка, Юрія Небора. Відділи УРСоюзу вислали п. Масцея і п. Березовську, а від Союзу Самостійників прибули інж. М. Бунька і Т. Тимчук.

Звичайно, прибуло багато інших запрошених гостей між ними бизнесменів і професіоналістів — д-р Скеґар, М. Клим, І. Сарабун, І. Тарновий, Т. Хоптяк, Т. Катамай Т. Чижбій, Ів. Шкроба, проф Кобеляк, П. Савяк, о. Тарновський.

Всю соборну українську шикаґовську громаду на скору руку зібрало леґендарне ім'я полк. Коновальця. Під час бенкету полк. Коновалець представив пляни, які снує край на будуче для свого визволення. Нема рації повторювати все те, що всім відоме, що робила організація Українських Націоналістів для тої справи. Не місце тут згадувати, що робила українська Америка по повороті полк. Коновальця. Робота та вкрита авреолею слави, тут і там на сторінках преси, з о к р е м а „Свободи" — записаної. Мій додаток є лише скромним початком того всього, що відтак в Шикаґо і Америці діялось. Більше як половина людей, яких я тут згадав, вже не живе, більшість організацій не існує, але життя йде й без них вперед. Одначе, для закарбовання тих людей й організацій з нагоди Роттердамської Трагедії, треба дати місце. Бенкетом справа Коновальця в Шикаґо не скінчилася. Він уклав в готелі „Бісмарк", де мешкав, плян змобілізування американських українців. Він пізнав наших людей по різних громадах. Він відвідав усіх наших суспільних діячів, де мав більший або менший успіх. Довідав йому д-р Гриневецький, що він скидав гетьмана, а о. Тарнавський зголосив охоту й сам піти у вир праці ОУН, так йому подобалися виводи полковника. Один український контрактор (тоді мільйонер) заявив охоту виписувати Коновальцеві 500-долярові чеки за голови різних державних мужів окупаційної влади на Україні. Звичайно, полк. Коновалець відкинув таку пропозицію, бо гроші не освячують цілі, ОУН створена на ширших підвалинах. Для американських і канадійських українців давав таку раду: Будьте вірні Америці й Канаді, а організації, які Ви творите для допомоги визвольній справі України, не можуть ніколи підлягати краєві і його наказам. Це мають бути самостійні організації, з власним, а не призначеним згори проводом, які помагають краєві на добровільній, непримушеній базі".

Американська У к р а ї н а сповнила його волю!

Д-р Володимир Галан

НАШ ПРИЯТЕЛЬ АРТУР С. РІНҐЛЕНД

Недавно появилася у „Свободі" новинка, що колишнього урядовця Державного Департаменту Артура Рінґленда вшанувала кооператива КАРЕ 13-го травня ц.р. як свого основоположника, називаючи його „батьком" цієї установи.

До речі буде пригадати, що п. Рінґленд — це великий приятель скитальців. І він сам і його син, який був також урядовцем Державного Департаменту і працював у дипломатичній службі на терені Австрії, цікавилися справами скитальців і були їх заступниками та оборонцями. В той час п. Рінґленд запізнався з українською проблемою і став приятелем українців. У його доброму ставленні до українців переконався представник ЗУАДКомітету вже на початку 1946 року, коли прийшлося вислати в Европу першого українського представника із ЗДА. Тоді саме п. Рінґленд написав особисто листи до військових командантів у Німеччині, щоб дали дозвіл і змогу українському представникові поїхати до тієї країни і там відвідати українських скитальців. Коли в лютому 1947 року представник ЗУАДКомітету повернувся з Европи, Рінґленд заявив на зборах Американських Допомогових Організацій: „Представ н и к ЗУАДКомітету мусів бути в Европі справжнім амбасадором доброї волі, бо коли перед його приїздом військова влада з Німеччині не бажала собі представника ЗУАДКомітету, то після його побуту там військова влада часто питається, коли знову прибуде представник ЗУАДКомітету до Німеччини."

Саме з поміччю п. Рінґленда представник ЗУАДКомітету поїхав літом 1947 року до Німеччини і започаткував там велику допомогово-переселенчу акцію.

Коли влітї 1952 року відбувались Загальні Збори ЗУАДКомітету, Екзекутива висловила офіційно подяку панові Рінґлендові за його допомогу для діяльности ЗУАДКомітету. Промовляючи у великій залі Метрополітен Опери на зборах ЗУАДКомітету, п. Рінґленд висловив тоді високовартісні слова в обороні колишніх членів Української Дивізії і заявив, що праця ЗУАДКомітету щойно починається, бо завданням цієї організації буде нести допомогу в Україні, коли відкриється така можливість. Слова пана Рінґленда в обороні Української Дивізії мали практичний наслідок. Хоч було рішення Женеви не допустити до переселення колишніх українських вояків Дивізії, під натиском публічної опінії у формі маніфестаційних зборів ЗУАДКомітету і наслідком відповідних заяв на цих зборах визначних американських діячів, як сенатора Сматерса, комішенера О'Конора і теж п. Рінґленда в Женеві, змінено попереднє рішення, і наші дивізійники дістали змогу прибути до ЗДА.

В той спосіб дістала позитивну розв'язку справа, в якій сказав своє приязне слово наш приятель п. Рінґленд. Залишилась для нас ще його заповідь про дальшу працю ЗУАДКомітету для нашого народу. І саме у зв'язку з цим виступом пана Рінґленда насувається питання: чи розуміє наше громадянство це велике своє завдання. Чи дає всю підтримку свою наша громада нашій єдиній леґальній допомоговій установі, я к а правно має змогу повести велику акцію допомоги? Перед нами далі, як сказав пан Рінґленд, головна проблема допомога нашим братам поза залізною заслоною. Частина цієї заслони в деякій мірі впала. Вже тепер є змога дати поміч українцям у Польщі і в Югославії. Там багато українців у потребі. Там багато поворотців із заслання, вихідців із тюрем. Це — ті наші брати, яким допомогти ми мусимо передусім. Чи вповні розуміє це наша громада, чи розуміє це так, як розумів наш приятель пан Рінґленд?

Для допомогової акції, самостійної і пляннової допомогової акції, яку веде ЗУАДКомітет, потрібно фондів. Ці фонди може дати лише наша громада. Коли наша громада зрозуміє вповні проблему, як її насвітлив наш приятель п. Рінґленд, коли зрозуміє своє завдання відносно свого народу, тоді ЗУАДК матиме повну підтримку у своїй акції і зможе перевести допомогову акцію в Польщі і Югославії, а також матиме змогу у відповідний момент понести поміч в Україну.

З приємністю і признанням треба ствердити, що найбільше зрозуміння у своїй праці знаходив ЗУАДК завжди в Українському Народному Союзі, в його офіційному органі та серед найширших кол його членів. Тому й успіхи ЗУАДКомітету УНСоюз може заслужено і оправдано вважати своїми успіхами.

Євген Онацький

ШЛЯХОМ НА РОТТЕРДАМ

(До 20-ліття трагічної смерти сл. п. полк. Є. Коновальця)

(1)

Приходить час кинути більше світла на той шлях, яким сл. п. полк. Євген Коновалець дійшов до трагедії в Роттердамі. Свого часу, в Альманаху „Відродження" за 1943 р., в статті „Римські відгуки роттердамської трагедії", я вже торкався цієї теми, але тільки в її кінцевому акорді. Тепер приходить час висвітлити її попередні етапи, що їх уже намагався висвітлити також п. Ярослав Кутько в своїй праці „Пекельна машина в Роттердамі". У ній автор використав був усі відомі йому матеріяли, головно протоколи досліджень голляндської поліції, і не його вина, що тих матеріялів було замало, і що йому приходилося оперувати або власною фантазією, або фантазією його інформаторів. Плодом такої фантазії треба, наприклад, уважати розділ про „загадкового богомольця", що плакав у церкві і що, зворушивши тими сльозами господиню помешкання, де жили визначні чи навіть провідні люди ОУН, дістався в їх оточення і виявився потім — Валюхом. Це мало бути, як писав п. Я. Кутько, десь у грудні 1936 р. А тим часом шлях на Роттердам розпочався, ще 9 серпня 1933 р. Пишу це на підставі точних документальних даних, які я мав нагоду свого часу зібрати.

I
Хом'як-Найденко-Пригода

Десь коло 5 серпня 1933 р. в одній бельгійській пристані причалив совєтський корабель з вантажем льону. У тому льоні ніби був схований втікач із СССР, який з допомогою машиніста-українця, висів потайки на берег. Ніч проблукав він у пристані, а на ранок з'явився до місцевої поліції і висловив бажання передістатися до Чехословаччини, де мовляв, має давніх знайомих. Поліція скерувала його до чеського консула, але той не спішився видати візи, і Хом'як переїхав до Брюселю, де знову вдався до поліції. Поліція скерувала його до Російського Червоного Хреста (білих еміґрантів), але там, довідавшись, що він українець відмовили йому в помочі — хай, мовляв, іде до українців.

На тій самій вулиці, де Червоний Хрест, Хом'як потрапив до одної їдальні, і тут, обідаючи, звернув на себе увагу господині. Розговорившися, виявив їй свої труднощі. Господиня, знаючи особисто інж. Дм. Андрієвського, порадила звернутися до нього і дала його адресу. В Андрієвського проживав тоді й М. Сціборський, який вже на другий день писав до полк. Є. Коновальця (в копії і до мене):

„Вчора до нас прибув із Вел. України чоловік, який 6 днів тому втік із Радянщини. Прізвище його — Хом'як. Це старий УСС і старшина корпусу СС. Знає добре Вас і Кіндрата (полк. Р. Сушка). Після інтернування в Люблярі він, із доручення команди СС (говорив тоді персонально з Вами), відправлений був в одній з „сімок" під проводом Андруха на землі*). Пізніше через фронт бриґади Кіндрата був перекинений на бік большевиків. Там був до 1921 р. в „галицькому полку", коли нарешті большевики розформували ввесь полк і позаарештовували старшин. Арештований був тоді і Хом'як. Після звільнення з арешту, поступив він у Харкові на спеціяльний фінансовий курс і від того часу і до останніх днів працював у Харкові в будівельному тресті, як фінансист-економіст. Має тепер 36 років і лишив в Україні дружину і 11-літнього хлопчика. Причина втечі — нагінка на галичан, яка набрала в останніх місяцях масового характеру. Назагал у більших центрах України працювало на відповідальних становищах і посадах в установах, школах та армії коло 2,000 галичан. Тепер переважну частину звільнено, перевезено на Совєтську Московщину перебуває в адміністративних засланнях і тюрмах. Хом'яка мали також вислати на північ, і він вирішив утекти. Для того взяв відпустку до Ленінграду, і там через тестя дружини і при допомозі матроса балтійської фльоти (знайомого українця, і то свідомого... Між іншим, вся Балтійська фльота складається з українців, тоді як Чорноморська — виключно з москалів) був посаджений до трюму совєтського пароплава, який віз льон закордон. Хом'як не знав, куди саме прийде в Европі, бо, як звичайно, наказ про місце призначення дістає капітан корабля вже в морі, отже про це не міг його поінформувати приятель-матроз.

„Хом'як думав, що пароплав прийде до Німеччини, і звідти думав проїхати до Чехословаччини в надії знайти старих старшин української армії. На ділі, пароплав прийшов після шости днів плавби, — за який то час Хом'як мало не згинув від голоду і спеки в трюмі, — до Антверпену..."

„Річ очевидна, що я, Андрієвський і Богуш (М. Кушнір) використали його приїзд в першу чергу для одержання інформацій. При тому, щоб забезпечити собі об'єктивність інформацій, нічого не казали, хто ми такі, яких переконань, поглядів і т. п. Мовляв, ми — „просто українці, еміґранти". Інформації Хом'як давав упродовж усього дня, і їх можна буде списати для преси (очевидно, те, що можна)..."

Інформації Хом'яка були видруковані в празькій „Розбудові Нації" чч. 3-4 за 1934 р. під літерами Н. Н. і під заголовком „Радянська Україна". Інформації ці були яскраво антибольшевицького і антимосковського характеру і, як ми тепер можемо також ствердити, відповідали тодішній дійсності. Відповідали вони й тим уривчастим відомостям, що просочувалися з України, і тому не викликали ніяких підозрінь в можливості їх неправдивости. Це констатував і М. Сціборський:

„Інформації Хом'яка лише підтвердили відомості, які маються в пресі. Голод страшний, особливо в південній частині України..." і т. д. Не треба забувати, що Москва заперечувала тоді той голод.

Зі свого боку інж. Дм. Андрієвський пізніше підтвердив усе те, що писав до полк Є. Коновальця у цій справі М. Сціборський. Вислухавши його оповідання, він вирішив ним заопікуватися: завів втікача до готелю і, маючи працю в бюрі, передав його іншому українцеві, щоб не лишати його самого. Втікач виявив тому українцеві своє прізвище (його дві світлини можна бачити в альманаху УСС „Золоті Ворота"), а також іншим українцям, яких він зустрічав протягом двох-трьох днів. Андрієвський зробив йому увагу, що так небезпечно робити, тим більше, що він покинув в Україні жінку й дитину. Порадив придбати йому інше прізвище. Перше назвали його були Найденком, а потім перемінили на — Пригоду. Під цим прізвищем його зголошено на поліції, де Андрієвський оповів усю його історію, показав його совєтські документи і пояснив, чому він не має документів на життя закордоном. Поліція труднощів не робила, тільки попередила, що він не може брати собі ніякої праці. Перший час жив Пригода на гроші, одержані за вивезені золоті червінці та золотий годинник.

*) До Галичини вести акцію проти поляків, — Є. О.

Вітайте Делеґатки і Делеґати 24-ої Конвенції Українського Народного Союзу!

ТРИБУНА У.Н.СОЮЗУ

Рік IV Травень 1958 Ч. 5 (29)

Д. Галичин

ВІТАЙТЕ ДЕЛЕҐАТИ!

Уже три повні роки появляється Союзова „Трибуна", сторінки якої були завжди заповнені інформаціями про нашу організацію, про Український Народний Союз.

У 36 числах цієї „Трибуни" поміщено вже стільки союзового матеріялу, що ним можна б заповнити велику книжку.

В останньому і в цьому числі цієї „Трибуни" поміщувано різні проєкти, які присилали Ви, Шановні Делеґатки і Делеґати, на цю 24-ту Конвенцію, чи знову поодинокі Відділи, які Ви репрезентуєте. Колись, в давних роках, треба було шукати за цими проєктами в багатьох числах „Свободи", а тепер два примірники „Трибуни" подали нам повний перегляд наших побажань. Це тільки одна з тих численних користей, які ми маємо із цієї Союзової „Трибуни". Бо, от, наприклад, не менше важливим є і такий факт, що у цьому числі „Трибуни", що появляється тепер, якраз перед самою Конвенцією, знайдемо, крім проєктів, також і статті чи дописи, що відносяться до самої Конвенції, а, зокрема до тих плянів, які повинні бути ухвалені на цій Конвенції, а опісля переведені в життя. Тут треба ще додати, що навіть сама поява „Трибуни" була уможливлена якраз тим фактом, що ми постійно старались і стараємось побільшувати та уліпшувати ціле наше видавництво, наш Союзовий орган.

Та при цьому треба пам'ятати, що всяке поліпшення вимагає і збільшених матеріяльних засобів. Саме над цією справою нам треба добре застановитись на цій 24-ій Конвенції. На місці ми не можемо стояти. Нам треба іти вперед, змагатись, робити поступ. Цього вимагає від нас наша організація, наш Союз. А де є краще і відповідніше місце та час для цієї застанови та для відповідного рішення, як не ця Конвенція, що її тепер відбуваємо, та на яку зібрались пів тисячі Делеґатів із усіх усюдів цього великого американського континенту? Тому вирішуймо справу нашого органу, цього нашого життьового пульсу, по зрілій застанові так, щоб це рішення вийшло на користь і добро цілої нашої організації. А добро організації вимагає, щоб її офіційний орган був сильним, щоб його існування було під кожним оглядом запевнене.

Степан Куропась

СОЮЗОВІ ЮВІЛЕЇ

В житті УНСоюзу надходить справжня повінь ювілеїв. Старі Відділи Союзу, а їх є більшість, будуть святкувати свої 50-літні чи золоті ювілеї. Звичайно роковини, чи, як ми їх по-модерному називаємо ювілеї, це річ небуденна і її треба належно відзначити. Багато залежить від того, який великий ювілят чисельно, що він за 50 років зробив, що по собі залишить, який його уряд і т. п.

Є Відділи УНСоюзу, що видержали 50 років, але нема що про них з нагоди ювілею сказати. Просто нема теми, бо не збільшилися вони, за народні справи забули, майна не придбали і т. п. Звичайно тут треба взяти в рахубу обставини. Бо як, наприклад, можна вимагати від 50-літнього Відділу десь із району „твердого вугілля" в Пенсилвенії, щоб він збільшався, багатів, вів перед в громаді, за народні справи дбав? З ним приблизно така ситуація. Старі піонери менше чи більше національно завзяті, вимирають. Їх діти тікають до великих міст, напливу нової іміграції нема. Із десяток тисяч українських людей, яких світова війна випхала до Америки, не було майже ні одного вуглекопа і мало хто зголосився до праці в копальні вугілля. Наші лемки тому 50 років, теж не були вуглекопами, але це була одинока праця, яку вони могли тоді ще найскорше дістати й добре заробити.

Але вернімось до ювілеїв.

З браку добрих промов, теми і т. п., можна направити ситуацію замовленими силами. Можна замовити добрих промовців, солістів, танцюристів і даючи гарну культурну програму, можна гідно вшанувати ювілята. Але чи буде це правдивий ювілей? Чи буде чим похвалитися? Відомо, що професіональні люди добре виконують своє завдання на ювілейному святі, але при чому тут Відділ, при чому діяльність урядників.

А від урядовців Відділу залежить все! Вони можуть пригорнути, з'єднати, але можуть теж і розігнати людей. Вони можуть своїм знанням, тактом, поведінкою зорганізувати союзову цілість Відділу, що може мати всіх артистів власного „хову", потрібних до святкових виступів. Хай це будуть аматори, але свої! В додатку, як то кажуть, у боротьбі виховується армія, а не у відпочинку. В активності росте сила союзових Відділів.

Важка це праця й її не завжди можна перевести. Але її можна виконати. Доказом цього хай послужить така обставина: в Шикаґо відбувся недавно ювілей 50-ліття Сестрицтва Благовіщення, 125-го Відділу УНСоюзу. В ювілейній програмі, що її виконали самі члени Відділу, взяло участь 39 виконавців програми, переважно доросла молодь і діти. Є зовсім на місці їх вичислити для того, щоб їх батькам і їм самим дати знати, що виступали на 50-літті свого Відділу УНСоюзу, бо доказали, що УНСоюз має у своїх рядах свої власні концертові кадри.

В дитячому хорі взяли участь: Христина Сениця, Степан і Меланія Паньків, Іванна, Катерина і Варвара Пашен, Тимко Чарнобиль, Беті і Слава Баня, Джін й Едвард Цимбалістий, Марійка Кикта, Діян Кузьма і Соня Івасько. „Гречаники" і „На хвилях Дунаю" на гармонії гарно відограла Кристал Чорномаз. Шевченка „Вечір на Україні" деклямувала Іванна Дмитрусь. В обох групах танцюристів, які під проводом учительки панни Стравняк вивели „Катерину" були: Іванна і Катерина Пашен, Беті Кузьма, Соня Івасько, Діян Баня і в „Трійці" три перші.

Декорації залі і столів були в руках пань Войтків і Поврозник. В обслузі бенкету взяли участь: Дона Поврозник, Леона Душнич, Мілдред Баня, Ольга Маринів, Сандра Козира, Стефа Поврозник, Марія і Діяна Дунські, Марія Подні і Анна Дитко.

Членами комітету в різних функціях були ще пані Леськів, Паньків, Рибак і вчителька співу панна Вассвич.

Ювілейні святкування підготовив уряд у складі пань: Гриньків, предс., Савчин, м-предс., Горох, секр., Подола, фін. секр., Яворська, касир.

Михайло Пізнак

НАША СПАДЩИНА

Ми зближаємося до 24-ої найбільшої події в житті, праці і розвитку нашої організації — до 24-ої Конвенції Українського Народного Союзу. Природно, що напередодні такої події кожному з нас насуваються різні думки, пригадується минуле, ввижається майбутнє. Не всі ці думки можна висловити на конвенції, бо вона має свою програму, має багато справ, що їх повинна полагодити і багато рішень, що їх повинна винести. Але сторінки офіціяльного органу УНСоюзу дають на це додаткову нагоду з і неї бажаю скористати.

Ми, вроджені в Америці українці, маємо багато причин гордитися нашим походженням, але найбільшою з них є без сумніву Український Народний Союз, бо він є найбільшою спадщиною, яку нам залишили наші батьки-піонери. Пригляньмося цій нашій спадщині бодай побіжно і переконаємось, що ми справді маємо чим гордитись та маємо за що шанувати і дякувати нашим батькам.

Український Народний Союз був створений на заклик „Свободи" 64 роки тому в копальняному районі Пенсилвенії і став символом та пам'ятником тих, що його творили. Вони важким трудом видобували з-під землі вугілля, щоб запевнити проґрес і добробут нашій країні. Часом здається, що разом з тим вугіллям вони видобули і Український Народний Союз, щоб запевнити проґрес і світле майбутнє собі та своїм нащадкам.

В Українському Народному Союзі ми маємо сьогодні найкращу і найбільшу ідейну, культурну і матеріяльну українську спадщину, яка охоплює творчість і надбання двох українських ґенерацій. Упродовж останніх чотирьох років мені довелося побувати в багатьох місцевостях українського поселення, від нюйоркської метрополії світу, в якій живу, починаючи, а на західньому побережжі кінчаючи. Бував я і в пенсилвенській „колиєці" УНСоюзу та Американської України. Всюди я зустрічав докази свідомости цієї великої спадщини, що її створив і репрезентує Український Народний Союз. Ця спадщина охоплює все, від нашого імени почавши, а на наших найсміливіших аспіраціях кінчаючи.

Усі ми повинні бути свідомі цього, бо така спадщина зобов'язує. Ми дістали з цією спадщиною величезні ідейні вартості та матеріяльні здобутки. Ми були б негідними тієї великої спадщини, якщо б ми не доклали всіх наших зусиль на те використали всіх наших можливостей не тільки на те, щоб цю спадщину зберегти, але й щоб її ще більше розвинути та збагатити ще новими вартостями. Наші конвенції, що відбуваються що кожних чотири роки, дають нам добру нагоду усвідомлювати собі цю нашу спадщину, перевірювати нашу — так сказати б — адміністрацію нею та намічувати пляни і вирішувати шляхи і напрямні її дальшого розвитку до все світлішого майбутнього.

Наші співгромадяни з-поміж новіших поселенців були безпосередніми учасниками і свідками великого пробудження України, вони були учасниками або свідками її ґіґантичного зриву до волі, отже вони мають і привезли зі собою нові світлі традиції. Тепер ми всі, або щонайменше багато з нас, зійшлись в органзаційних рямках Українського Народного Союзу та получили ту велику українську спадщину, спадщину української творчости і розвитку на американському континенті і спадщину українських змагань на рідних землях.

При цьому інтересне явище. Новим поселенцям, які привезли зі собою з України ці найкращі українські традиції, найбільше відповідає Український Народний Союз, доказом чого може послужити факт, що вони в набільшій кількості заповнили його організаційні ряди. З другого боку також і тим, що їх можна б назвати автохтонами УНСоюзу, найбільше відповідають саме ці традиції, що їх принесли, ними живуть і їх плекають наші новіші співгромадяни. Чи не є це доказом, що хоч ми народились на інших континентах, в інших умовинах виросли і виховались, то тим не менше ми живемо тими самими ідеалами і змагаємо до тієї самої мети? І чи не є це доказом, що Український Народний Союз є справді заморською твердинею та що він оправдано ідентифікується з Американською Україною?

Це можна було досягнути в першу чергу тому, що Український Народний Союз був збудований на правильних і твердих ідейних основах, що він направду відповідає і служить найкращим інтересам українських людей, де вони не жили б.

Ярослав Падох

РОСТЕМО!

Скільки разів у минулому, стоячи на порозі нової Конвенції, могли наші союзові діячі сказати це радісне слово: ростемо! Як відрадно і як надійно могти повторити те слово й перед нашою 24-ою Конвенцією. Мимо всіх передбачувань песимістів, мимо всіх незлічених дійсних і уявних перешкод, ми йдемо на нашу чергову Конвенцію, на цей наш традиційний сойм, з високо піднесеними чолами. Ми не змарнували чотириліття, що проминуло поміж останньою і цією конвенціями. Ми не прогайнували дорогого часу й не змарнували раніших надбань. Таланти дані нам попередниками не були закопані в землю, але помножені й запопадливо бережені. Новими тисячами членів збільшилися наші членські ряди. Новими мільйонами збагатилося майно громадян нашої союзової держави. Тому ідемо на Конвенцію ще раз, як стільки разів в минулому, сповнені духом оптимізму. Веземо на неї, як і раніше, тверду й радісну віру в наші сили, в наші можливості, в нашу велику майбутність.

Та й не стільки радости нашої, що ріст нашого Батька-Союзу. Маємо чимало більше причин для того, щоб нести високо наші голови та з вірою глядіти в майбутнє. Бо ще ніколи в минулому цього великого краю, який, як і наша рідна Україна, завжди боровся з тиранією й поневоленням у кожному виді, так гордо не маяв побіч зоряного американського також блакитно-жовтий, український прапор. На міських і державних будинках, у святочно проголошені губернаторами й мейорами українські дні. Український міністер в центральному уряді в Оттаві! Прем'єр канадійського уряду на святочних обходах у 40-ліття проголошення Української Народної Республіки! Це все знаки, певні й нефальшиві знаки, того, що ми ростемо!

Росте Український Народний Союз не тільки тому, що він є найстаршою й найбільшою українською громадською установою на американській землі. Не тільки тому, що він забезпечує велику частину української громади й дбає про її добробут, але передусім тому, що УНСоюз є власне тією українською громадою, її невіддільною частю, її передовим представником перед чужими й її головним організаційним центром в своїм нутрі. Адже від 64 років УНСоюз був тим для українсько - американської громади, чим була „Просвіта" для всього громадського життя на Західній Україні. Не даром здобула вона почесну назву „Матірньої Просвіти". Не без глибоких й оправданих причин довгі десятки років зберігає наш УНСоюз найпочесніше ім'я „Батька-Союзу".

Всі знаки на небі й на землі ворожать, що вага української справи в цім краю буде далі рости, а з цим ростиме і наша національна громада. Ці самі основи росту відносяться також до росту УНСоюзу. Хоч зміняються обставини, хоч завмірають поодинокі акції, хоч поодинокі ділянки праці тратять свою попередню вагу, то на їх місце приходять нові можливості, нові ділянки експансії здорового в корені організму. Втрати в одних позиціях, нагороджуються прибутками в других й так у сумі загальний балянс на змінах не тратить, але навпаки, на них користає. Тому не слід зневірюватися змінами, які приносить життя. Треба шукати нових можливостей праці й активности і на місці давних, здобувати нові ділянки праці, більше відповідні духові часу і практичним потребам суспільности.

А передусім не слід поза тими чи іншими недомаганнями не бачити засадничого й великого: основна справа, яка породила УНСоюз 64 роки тому і яка жива сьогодні й актуальна не менше, як тоді, — справа національної свідомости й єдности української громади на американській землі, безперервно росте, набирає поваги й сили та з'єднує собі щораз то нових приятелів серед стороннього населення. Тому немає причини до песимізму й зневіри як щодо загально-національної, так і щодо союзової будучности.

Свідомі великої духової і матеріяльної спадщини, оставленої нам давніми піонерськими союзовими поколіннями, об'єднані спільною національною ідеєю й впевнені у великі можливості, які ще стоять перед нашою національною громадою на американській землі, йдемо на нашу чергову Конвенцію з твердою постановою закласти на ній міцні підвалини на нове чотириріччя ровитку і росту всім нам дорогого Батька-Союзу, а з ним і всієї українсько-американської громади.

НАШ ПАРЛЯМЕНТ

Уже ввижається та врочиста хвилина, на яку велика, бо понад 76-тисячна громада активних і неактивних членів Українського Народного Союзу, а з нею і вся українська спільнота очікує чотири роки та на яку покладає великі надії. Здається, що вже підніся молоток, який вдарить об стіл, здається, що вже встає півтисячна громада союзових делеґатів, щоб повторити слова проведеної молитви, вислухати привіту і вступних завваг Головного Предсідника, вшанувати померлих упродовж чотирьох років членів своєї великої організації та, прослухавши традиційних слів: „оцим відкриваю звичайну конвенцію Українського Народного Союзу", — почати наради, які без перебільшення рішають про сучасне і ще більше про майбутнє української спільноти в Америці і Канаді.

Що є Конвенції УНСоюзу? Шостий параґраф статуту цієї організації постановляє, так: „Влада законодатна цього Союзу належить Конвенції з представників членів, якими є делеґати з підвладних відділів, вибрані і затверджені, як означено нижче, й урядовці та члени Головного Уряду". Значить, Конвенція, себто члени УНСоюзу через своїх делеґатів, мають найвищу владу в УНСоюзі, вони встановляють, зміняють чи исправляють і доповнюють статут Союзу та вибирають виконавчу владу, якою є Головний Уряд. Іншими словами, якщо б ми хотіли вважати УНСоюз за малу „державу" з демократичним устроєм, то членство УНСоюзу буде „населенням" тієї „держави", яке вибирає своїх послів-делеґатів, а ті з черги вибирають уряд. Демократичну систему в УНСоюзі підкреслює, наприклад, постанова статуту, що кандидатом на вибір до головного уряду може бути кожний повноправний член організації, з кваліфікаціями на делеґата, себто має бути повноправним громадянином нашої союзової держави-організації.

Для ще більшого підкреслення важливости конвенції УНСоюзу треба, очевидно, згадати, що така конвенція вирішує долю організації, що має, як сказано, 76,000 активних і неактивних (цих останніх приблизно 3,000) членів та вже справді мультімільйонову цифру майна — понад 20 мільйонів долярів.

Ці цифри зобов'язують, але не менше зобов'язує те, чого не можна вбрати і висловити жадними цифрами: величезна спадщина, яку створив цей справжній „Союз ідей, праці та інтересів" уже впродовж повних двох ґенерацій, якщо одну ґенерацію в такому розумінні означувати віком 30 років.

В таких обставинах, відповідальности делеґатів на конвенції УНСоюзу не можна б перебільшити. Їхнє слово — закон! Тільки для характеристики, що може зробити слово конвенції, згадаймо одну подію з попередньої, 23-ої Конвенції, яка відбулася чотири роки тому у Вашинґтоні. Обговоривши справу „Свободи" і її видань, вислухавши думок за і проти, конвенція схвалила коротку резолюцію, доручаючи Екзекутиві і Редакції „Свободи": „поробити відповідні заходи та в по можности найкоротшому часі приступити до видання відповідного дитячого журналу". Ця коротка резолюція дала в результаті „Веселку", яка стала одним з головних факторів у вихованні нашої молоді та принесла УНСоюзові більше доброї слави і розголосу, ніж будь-яке інше рішення чи діло в тому самому часі. „Веселка" і її видавець УНСоюз стали темою розмов між дітьми, предметом дебат між їхніми батьками, „Веселка" занесла наше рідне українське слово для дітей на всіх континентах, почули про „Веселку" і діти в Україні.

Таких і подібних прикладів творчих рішень Конвенцій УНСоюзу з давнього і недавнього минулого можна б наводити багато більше. Підкреслюємо це, щоб ми всі, учасники цього нашого великого парляменту, здавали собі справу з далекосяглости наших рішень, щоб ми всі здавали собі справу, що кожне наше слово може заважити, бо воно може стати законом.

Назвімо один конкретний приклад з того, що стоїть перед нами на цій конвенції. Ряд відділів і делеґатів у своїх передконвенційних проєктах висловили оправдане переконання, що в теперішній ситуації вже неможливо видавати союзовий орган „Свободу за ціну не повних два центи, яку платять за неї члени УНСоюзу. Є пропозиція, щоб ту ціну на один цент збільшити, себто підвищити до 3-х центів, якщо це взагалі можна назвати „підвишкою", коли всі газети вже давно коштують по 5, 7 і 10 чи 15 центів за число. Ми будемо дебатувати за цей один цент, який не може мати будь-якого значення в щоденному бюджеті навіть найбіднішого. Але в громаді, цей цент на „Свободу" може мати рішальне значення для її вдержання і дальшого розвитку, а з тим і для розвитку нашої організації, і для розвитку нашої спільноти та наших американської і канадійської країн, як і для допомоги нашому українському народові в його змаганнях до тієї волі, яку не можна купити за жадні гроші.

Наш парлямент — Конвенція Українського Народного Союзу — вже збирається, щоб перевірити теперішній стан та визначити шляхи дальшого розвитку нашої великої організації, а з цим і всієї нашої спільноти. На перебіг цієї конвенції звернені тепер українські очі, очікуючи її рішень. Ніхто не має причин сумніватися, натомість є всі причини вірити, що ці рішення, при Божій помочі, будуть винесені справді в найкращому інтересі нашої організації і нашої спільноти та нашого народу!

50-річчя 172-го Відділу УНСоюзу в Дітройті

Управа Братства св. о. Николая, 175-го Від. УНС в Дітройті. Сидять: (від ліва): І. Кальніченко, касир, інж. В. Лопотяк, заст. голови, Т. Грицай, голова, І. В. Іванчук, секретар і директор УНДому, С. Крупка, заст. секретаря, С. Зальопаний, директор УНДому; стоять: (від ліва): І Смерека, контролер, П. Хміль, член комісії хворих, Я. Базюк, делеґат до Відділу УККА, М. Ярема, член комісії хворих, О. Червак, директор УНДому, В. Яворський, контролер, нема на фото: П. Семеґена, контролера й В. Гевка, делеґата до Відд. УККА.

Братство св. о. Николая, Відділ 175 УНСоюзу, зорганізований 20-го жовтня 1907, є першою українською організацією в метрополії Дітройт, де вперше поселилися українці. Цей Відділ має за собою історичну заслугу, бо саме завдяки цьому Відділові в Дітройті постала перша українська католицька парохія, весною 1908 року. Як оповідав покійний Іван Братусь, коли писали до покійного Єпископа з початком 1908 р. за католицьким священиком, то Єпископ питався чи існує в Дітройті Відділ Українського Народного Союзу. Коли Єпископові відписано, що Відділ вже існує, то аж тоді Єпископ погодився вислати священика.

З огляду на те, що в 1957-му році не можна було відбути ювілейних урочистостей, тому обрана управа на 1958-ий рік приготовляє відсвяткування 50-річчя 175-го Відділу УНС й української колонії в Дітройті на 26-го жовтня 1958 в домі, що його співвласником є згаданий Відділ та просить всі організації стриматись в цей день від влаштовування своїх імпрез.

Управа Відділу має в пляні вислати одного курсанта на Українознавчі Курси на Союзівку, і на ту ціль приготовляє пікнік в парку Діброви на останню неділю в серпні. Управа Відділу плянує ще більше атракцій для молодих і старших членів. Відділ є чемпіоном в приєднуванні членів у передконвенційній кампанії в Дітройтській окр., бо здобув 79 членів.

Іван В. Іванчук
секр. Відділу

ПЕРЕМОЖЦІ В ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ПЕРЕГОНАХ

Це є три переможні організатори членів УНСоюзу, які досі зайняли три перші місця в „Перегонах на Конвенцію". Від ліва БОГДАН ЗОРИЧ з Торонта, який здобув уже 62 члени в цьогорічній кампанії і 157 членів в 1957 р., отже разом 219 членів; ІВАН ОДЕЖИНСЬКИЙ з Филаделфії, який до приєднаних в минулорічній кампанії 153 члени доложив уже в цім році нових 43 члени, отже разом здобув уже 196 членів; ВОЛОДИМИР ГАВРИЛЯК з Рачестеру, який здобув в цьогорічній кампанії 22 члени, а в минулорічній 53, разом 75 членів й зайняв тоді шосте місце між всіми змагунами УНСоюзу

Микола Давискиба

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ МІРКУВАННЯ

Перед нашими очима, як на фільмовій стяжці проходить наше минуле. Інколи й немає часу, щоб застановитися, та обміркувати, що доброго ми зробили для своєї родини, своєї громади, для УНСоюзу.

Чимало серед нашої української спільноти є таких одиниць, що найважливіші речі відкладають на пізніше, і через те відкладання не раз сама людина собі шкодить, бо ніхто не знає, коли кого нещастя зустріне. Людина сьогодні може бути здорова, так принаймні йому здається, але коли хвороба прийде несподівано, тоді вже запізно, бо і жадна асекураційна установа не хоче її заасекурувати і статут УНСоюзу не позволяє приймати хворих. Тому треба завчасу подбати про себе і свою родину.

Кожна свідома людина вчиться з минулого, бо тільки на досвіді минулої історії виправляється всякі помилки. Свідомі люди завжди вчаться з того, що нам залишили батьки та діди.

Ми українці також не хочемо залишатись позаду. Наші старі піонери, що клали основи під нашу народну твердиню, якою є тепер наш УНСоюз. Не мали великої освіти, не мали докторатів, але зате в них була любов до ближнього, любов до своїх братів українців, які опинились на чужині без жадної допомоги. Коли наставали для них важкі часи, то вони сходилися, щоб порадитися, і в них двох думок не було, жадної партійности вони не знали. Розуміли тільки, що вони є сини одної неньки України. Та маленька запомогова організація, що була заснована тому 64-ри роки в місті Шамокін, стейту Пенсилвенія, помалу, але постійно почала закорінюватися і в інших стейтах ЗДА, а тепер і провінціях Канади.

В кожній місцевості завжди знаходились щирі українські серця, що не були самолюбами, але ішли за наукою нашого великого Пророка Т. Шевченка, що закликав обняти „найменшого брата". З любови братньої і на її основах творилися наші Відділи. Хто вписувався в члени УНСоюзу, той зараз почував себе інакше, бо він вже не був сам, але за ним вже стояли ряди союзових членів, і дбали про те, щоб кожен член через свій орган „Свободу" з допомогою УНСоюзу, вчився нового життя і будував свій добробут.

УНСоюз став твердинею українців в цьому світі, а не тільки для самих союзовців, бо Москва час від часу накидувалася на УНСоюз і на її орган „Свободу" за те, що вони правду говорять та розкривають злочинність Москви на нашій Батьківщині. Якщо б ми не мали УНСоюзу, то наша спільнота в Америці і Канаді не була б так шанована, і наша справа не була б відома американцям, які з нами святкують роковини незалежности України.

Тепер, ми союзовці, стоїмо напередодні 24-ої Конвенції УНСоюзу. Сподіваюся, що вже кожний Відділ, який мав потрібне число членів, і ті, що злучилися вибрали своїх делеґатів на той сойм УНСоюзу. Певно не мало було клопоту заки прийшло з цим до ладу. Звичайно, на збори Відділу мало хто приходить, але коли йшло про вибір делеґатів на Конвенцію, то люди масово приходять, щоб своїх приятелів післати на Конвенцію і здають собі справи, що така честь бути делеґатом належиться передусім відділовим урядовцям, бо вони цілих чотири або й більше років обслуговували чесно свій Відділ, і дбали про те, щоб приєднати більше членів. А є й такі члени, що виберуть відділову управу, а опісля іґнорують і слухати її не хочуть, але делеґатами завжди бути готові, не знаючи, що вони мають виконувати на Конвенції. Конвенція є встановлена стейтовими законами про асекураційні компанії і тому кожний делеґат мусить зрозуміти, що на нього спадає відповідальність за дальший розвиток УНСоюзу.

Тому кожний повинен застановитися, чи він заслужив собі своєю працею для Відділу і УНСоюзу на те, щоб гідно репрезентувати свій Відділ на Конвенції. Не всі можуть виконати своє завдання, але повинні бодай пробувати. Треба бути на кожних зборах свого Відділу, забирати голос та добиватися збільшення кількости членів, вписувати всю свою рідню, знайомих та сусідів до найкращої української запомогової асекураційної установи, якою є і буде наш Батько-Союз.

ОЛЕНА ШТОГРИН,
Головна Радна УНСоюзу, фотознимки якої не можна було помістити в книжці конвенційних звітів.

НАПЕРЕДОДНІ КОНВЕНЦІЇ

Переглядаючи проєкти, подані членами під розвагу 24-ої Конвенції УНСоюзу, треба признати, що ще ніколи такого загального заінтересування Конвенцією не було, як цієї Конвенції. Дискусії на місячних зборах Відділів, Окружні збори делеґатів, участь головних урядовців в окружних зборах і подібне доказує, що всім нам союзовцям залежить головно на одному, а іменно на добрі та розвитку нашої передової організації на американському континенті. Добре було б, щоб на Конвенції посвятити більше часу на дискусію та обговорення проблем і передумов дальшого розвитку УНСоюзу, на обміркування необхідних реформ Союзу, Свободи, Союзівки, на призначення платні головним урядовцям і т. п. Але це повинно відбуватися негайно після прийняття звітів Головного Уряду, а не аж на самому кінці Конвенції, коли делеґати вже перемучені.

До параграфу 10, в якому мова про „кваліфікації на делеґата", ми повинні додати поправку, запропоновану 158 Відділом. Це застановить кандидатів на делеґатів робити перегони в організуванні членів, щоб набути цей привілей, а це принесе великий успіх Союзові.

Параграф 25, точка 4, побільшити Екзекутивний Комітет Союзу до числа 7 членів, а саме: предсідник, секретар, касир, 4 містопредсідники, з них одна жінка, а один на Канаду, а четвертий був би референтом організаційним. Ми вже раз повинні завести сітку сталих організаторів по місцях.

Конвенція повинна вибирати головного редактора та управителя „Свободи" і друкарні.

Параграф 25, точка 11, доповнити так, щоб Контрольна Комісія і Директори були вибирані не більше, як через дві каденції.

Про „Союзівку", яка коштує коло 340,000 дол., нема жадної згадки в статуті. Вказаним було б прийняти відповідні ухвали та правильник для тієї інституції. Для місцевих організаторів-секретарів призначити нагороду за приєднаного члена, бодай не меншу, як дають осекураційні компанії.

Завести хворобову і акцидентну грамоту та приймати гуртом цілі Відділи на так зване „групове забезпечення". Вирішити прийняття в члени відповідної кількости чоловіків і жінок до 65-го року життя.

Прийняти вже раз потрібну ухвалу-резолюцію про перенесення головного осідку Союзу і Свободи до Ню Йорку. На такім переносі в першій мірі скористає друкарня і часопис.

Над цими і подібними справами ми повинні перевести основну дискусію та прийняти те, що покажеться корисним для нашого Батька-Союзу.

Хай живе та розвивається Український Народний Союз на користь і славу всього українського народу!

Юліян Павчак
делеґат

ПРОЄКТИ І ПРОПОЗИЦІЇ НА 24-ТУ КОНВЕНЦІЮ УНС

Т-ВО „ЗАПОРОЗЬКА СІЧ" ВІДДІЛ УНС ч. 325

Члени нашого Відділу рекомендують, щоб 24-та Конвенція УНСоюзу розглянула такі справи:

1. Введення відповідніших метод обчислювання і розподілу дивіденд, які відповідали б більше модерним акчуарійним практикам.

2. Переведення кваліфікованими акчуаріями наукової і акчуарійної аналізи надвишкових резерв для визначення відповідальности чи надвишки таких фондів.

3. Встановлення постійних постів асистента головного секретаря і асистента головного касира. Ці пости, які повинні бути заповнені Головним Урядом впродовж одного року від дати конвенції, мали б бути повним часом праці, а обов'язки урядовців на цих постах мали б бути зв'язані безпосередньо з урядами головного секретаря і головного касира. Платня для таких урядовців не повинна бути менша, як 5,000 дол. річно, і не більша від тієї, яку мають головний касир, зглядно секретар.

4. Пороблення негайних заходів для приміщення на Союзівці в літньому сезоні старших віком членів УНСоюзу за приблизно половину нормальної ціни. Кількість таких осіб, що їх можна б прийняти в будь-якому часі сезону, як і час побуту на Союзівці кожного з них повинен вирішувати Головний Екзекутивний Комітет на базі наявних можливостей приміщення та кількости зголошених.

5. Власники виплачених грамот повинні мати дозвіл залишатись активними членами Відділу, якщо продовжуватимуть вплату вимаганих вкладок і належностей.

За товариство „Запорозька Січ:

Йосип Лисогір — предс.
Василь Цюпа — секретар

УПРАВА 27-го ВІДДІЛУ УНС ім. П. ОРЛИКА В НЮАРКУ, Н. Дж.

Підписана Управа 27-го Відділу УНСоюзу ім. П. Орлика в Нюарку з нагоди скликаної 24-ої Конвенції предкладає загальні побажання і прохає на згаданій Конвенції взяти їх до уваги:

1. У майбутньому зменшити діловодство секретарів підвладних Відділів УНСоюзу, зменшити кількість друків, які секретарі обов'язані їх виповняти.

2. Понадто належить піднести і пожвавити активність культ.-освітньої комісії УНСоюзу, зокрема: а. перевірити можливість покликання до життя та вдержання фінансовими засобами УНСоюзу евентуально спільно з іншими організаціями репрезентативної та постійної радіопередачі українською мовою в Ню Йорку. Здійснюючи такий проєкт, можна б запросити до співпраці найкращі наші культурно-мистецькі сили в в ЗДА, конкретно можна б ввійти в порозуміння, напр., з Літературно-Мистецьким Клюбом в Ню Йорку та об'єднанням українських письменників „Слово", б. збільшити кількість англомовних публікацій, що правильно насвітлюють українську визвольну акцію.

За Управу 27-го Відділу УНСоюзу ім П. Орлика в Нюарку

Д-р Осип Утриско
голова 27-го Відділу УНСоюзу, делеґат на 24-ту Конвенцію УНСоюзу і секретар Окр. Комітету Відділів УНСоюзу в Нюарку

ВІДДІЛ УНС ч. 155 ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж.

1. Як член має 65 років або більше і платить до Союзу вкладки 40 років то Союз повинен дати йому сплачену грамоту, якщо той старий член впише до Союзу молодого члена на своє місце.

2. Едукаційні (каледжові) грамоти треба видавати швидше і більше.

3. Висота запомоги повинна бути збільшена з 25 дол. до 50 і 75 дол.

4. Членам, що мають 65 років і більше зменшити вкладки.

5. Кожна родина, що є в УНСоюзі, повинна дістати даром календар.

Михаіл Ґурняк, делеґат

42-ий ВІДДІЛ УНС ПАСЕЙК, Н. Дж.

В Трибуні УНСоюзу пишеться багато за приєднання членів і поодинокі автори неґативно насвітлюють справу, роблячи закиди (до деякої міри слушні) в сторону українського суспільнста, докоряючи йому, що воно не розуміє того, що то значить бути забезпеченим в УНСоюзі і яку велику кривду тим вони роблять для себе самих, а зокрема для української справи.

Нижче подаю деякі з причин, що стоять на перешкоді в незадовільному розвитку УНСоюзу:

1. Членські Грамоти для дітей і старших. УНсоюз багато тратить на тому, що вже давно не змінив дитячих грамот, що на випадок смертного випадку, за дитину батьки чи опікуни дістануть повну забезпечену суму тільки тоді, коли дитина досягне 9 років, і хоч тепер вже УНСоюз плянує піднести обезпеченеві грамоти до 25 тисяч, то велике недотягнення є в тому, що вже 10 років тому не піднесено обезпеченевих грамот до 5, 10 і 15 тисяч, обезпеченевий вік від теперішних 35 до 45 чи 50 років. УНСоюз далеко позаді з літами інших чужих обезпеченевих компаній, і як хтось візьме в чужій компанії обезпеченеву грамоту, то тоді, як УНСоюз і піднесе в себе суму забезпечення, то так чи інакше в УНСоюзі вже не може взяти.

2. Приєднування нових членів. В приєднуванні нових членів треба поставити справу так, щоб всі члени брали участь, тоді УНСоюз легко подвоївся б. На зборах фін. секретарі повинні інформувати членів, які винагороди є за приєднання члена. В більшості випадках фін. секретарі думають, що як вони впишуть члена, то вони роблять ласку тільки для УНСоюзу. Фін. секретарі повинні вважати, що це є їхнім обов'язком. Винагороди повинні бути ділені між фін. секретарів, а тим, що приєднає, без огляду на те, чи член привів нового члена на збори чи сказав, де мешкає, і без огляду на те, хто виповнив аплікацію — той член, що приєднав, чи фін. секретар.

3. Відділові каси. Над відділовими касами УНСоюз повинен мати контролю, чи всі члени однаково трактовані при виплатах хворобової запомоги і чи всі мають однакові привілеї. Є Відділи, що мають Відділові каси, а до них нових членів не приймають через те, що колись для себе ухвалили, що коли член помре, то за нього з відділової каси жінка чи родина дістане 100 долярів і через те повстає різниця, що не сприяє до приєднання нових членів.

4. Відвідування Відділів головними урядовцями чи організаторами. Головний Уряд не доцінює відвідування більших Відділів бодай один раз на 4 роки. Такі відвідини можуть причинитися до збільшення членства, бо на таких зборах в зустрічі з членством можна відповісти на різні запити і полагодити багато пекучих справ, які через неполагодження не сприяють до збільшення членства.

Василь Марущак
рекордовий секретар

ТОВАРИСТВО ІВ. ФРАНКА ВІДДІЛ УНС ч. 306 У ЛІНДЕН, Н. Дж.

Члени Товариства на своїх звичайних зборах, 10-го травня ц. р. схвалили ось такі проєкти на найближчу, 24-ту Конвенцію:

1. Змінити посмертні листи в той спосіб, щоб підписів, вміщених на першій сторінці, не треба було завірювати публічним нотарем. Зате залишити в силі вимогу відносно такого завірювання підпису лікаря на 2-ій сторінці.

2. Число членів, яке уповиражує до вибору делеґата, встановлене останньо на 75, зменшити до числа, яке було обов'язуюче перед 23-ю Конвенцією. А це тому, що малі Відділи, які нараховують менше 75 членів, мають великі труднощі у переведенні злуки з іншими того роду Відділами, і у висліді позбавляються заступства на конвенції. Така невмісна ощадність кривдить приблизно 200 Відділів та сотки членства. Щось цілком протилежного до ощадности виявляється в тому, що побільшено особовий склад Головного Екзекутивного Комітету, встановляючи 2 заступників (головного предсідника), 2 секретарів, заступника касира та побільшено число головних радних.

3. У Молодечому Департаменті вклясі 4-Р-20 дуже непрактичним є те, що після 20 років грамота переводиться на повне виплачене забезпечення. При цьому вкладки звичайно платять батьки забезпеченої так молоді. Після того член перестає платити вкладки і на ділі вибуває з Відділу. А коли йому радити, щоб придбав другу грамоту, то відмовляєтся. Тим чином УНСоюз тратить багато членів. Тому було б доцільним замість кляси Р-20 встановити клясу Р-65.

4. З уваги на безробіття не вводити ніяких нових родів забезпечення на вищі суми, як досі, бо люди не мають без того можности оплачувати членські вкладки.

Стефан Береза, предс.
Андрій Андрійців, секр.

Т-ВО „ЗАПОРОЗЬКА СІЧ", ВІДД. 363 В ОЛІЄН, Н. Й.

1. Параґраф 73 статуту змінити так, щоб самітні члени могли призначувати на похоронні видатки 1,000 дол, бо 250 не вистачає.

2. Конвенції УНСоюзу повинні відбуватись на Союзівці.

3. На Союзівку приймати і не-членів. Титулом оплати за перебування в домі для старших віком членів на Союзівці побирати старечу пенсію, а такі члени повинні також записувати на Союзівку свою грамоту.

4. Членам по 70 році життя, що забезпечені в клясі „Т", давати більшу дивіденду.

Олекса Іванців — предс., **Михаіл Луцишин** — касир, **Дмитро Базів** — секретар

СЕСТРИЦТВО, ВІДДІЛ УНС ч. 3 В РАЧЕСТЕР, Н. Й.

На зборах 20-го квітня схвалено такі проєкти на 24-ту конвенцію:

1. Звільнити з вкладок членниць, які платять вкладки по 40 і більше років.

2. Давати безкоштовно календар таким родинам, всі члени яких є членами УНСоюзу.

3. Виплачувати вищі дивіденди.

4. Вибирати заступників головних урядовців, затруднених в головній канцелярії, щоб на випадок смерти не було перерви в праці.

5. Признати і справедливо розділювати стипендії для здібних студентів.

Бажаємо найкращих успіхів Конвенції в її рішеннях для добра Українського Народу тут в Америці і в Рідним Краю. Дай нам Боже діждатися Вільної України!

Ева Герула — предс., **Марія Шворц** — касир, **С. Гунька** — секретарка і делеґат.

Т-ВО ІМ. М. ШАШКЕВИЧА, ВІДДІЛ УНСОЮЗУ Ч. 94 В ГЕМТРЕМКУ, МІШ.

На місячних зборах, дня 10 травня 1958 р., Тов. ім. М. Шашкевича, Відд. 94 УНС в Гемтремк, Міш. ухвалено доповнити до висланих вже пропозицій слідуючі:

1. Виплачувати дивіденди також і тим, які відійшли на безплатне обезпечення.

2. Не підвищувати ціни на „Свободу" для членів, бо то некорисно відіб'ється на членах, як рівнож при організуванні нових членів.

3. Головна Канцелярія повинна покривати кошти адміністраційні Відділу, як рівнож обезпечення фін. секретаря і касира.

4. Тому, що „Союзівка" з певних причин не веде праці для якої була куплена (а саме опіки над старшими віком членами), немає рації більше докуповувати до неї і обтяжувати фінансово за те членів.

Предс. **Александер Куцик**,
Фін. секр. **Володимир Крушельницький**,
Рек. секр. **Анна Кеба**.

УНСОЮЗ В ГІГАНТНІМ ПОХОДІ

В п'ятницю 28 березня на зборах делеґатів Нюйоркської округи УНС присутні мали нагоду дізнатись про найближчі пляни, які мають бути представлені Головним Урядом делеґатам Конвенції під розгляд й остаточне затвердження. Ці пляни стосуються головно до уліпшення поліс, про що багато секретарів часто запитували. Секретарі УНСоюзу мали багато нагод вписувати членів на 10,000 дол. і вищі суми, але УНС таких поліс не видавав. Після затвердження конвенцією нових поліс і для старших і для дітей, ця перешкода відпадає. Тим самим УНСоюз зробить ґіґантний крок вперед, стаючи першорядною запомоговою організацією в Америці. Наші люди, які схочуть набути поліси навіть на 10,000 чи 20,000 дол. будуть могти набути їх в УНСоюзі. Досі найвища сума забезпечення в УНС була 5,000 дол. для старших і 3000 для дітей.

Другий великий крок вперед в житті нашої організації — це закуплення дитячої оселі побіч Союзівки, про що повідомляла своїх читачів і весь наш загал „Свобода". Так, наша довголітня мрія стала дійсністю. Маємо власну Союзову дитячу оселю, маємо прекрасне під кожним оглядом місце для наших дітей. Там можемо плекати фізичне і духове здоров'я, українознавство, забави і спорт.

Головний Уряд УНС, заповів, що оселю вестимуть досвідчені люди і добрі педагогічні сили. Це дає запоруку, що наша дітвора знайде на цій оселі все, чого на час вакацій від дитячих таборів може сподіватися. Багато нашої молоді живе по малих місцевостях, де немає жадного українського середовища і тому наша оселя стане для них тим рідним середовищем, яке хоч в час вакацій пригадає їм рідне оточення, рідну мову і пісню. Набуття дитячої оселі, надзвичайно важливий набуток і це повинно нарешті переконати багатьох з наших людей, що УНСоюз дбає не тільки про нашу асекурацію, але про майбутнє нашої спільноти в цьому світі.

Такі надбання як „Союзівка", де є приміщення і для старців, оселя для дітей — все це набуті нерухомості. Але погляньмо на духову сторінку записану УНСоюзом в історії українців в Америці. Возьмім, хоч би до уваги „Свободу" і ті сторінки молоді, як СУМА, МУН, ПЛАСТ та інші. Тут треба з жалем згадати, що досі не повелося започаткувати в „Свободі" окремої сторінки для організованого жіноцтва. Про це ідуть часто розмови серед свідомого нашого загалу і недавно, на одних зборах Відділів СУА в Ню Йорку, одна членка широко обговорювала потребу такої жіночої сторінки в „Свободі". Бесідниця покликувалася на те, що жінка виховує дітей, їх годує, будує їх характер, сталить волю, одним словом є тою рушійною силою в родині і суспільності і тим самим ми повинні дбати, щоб вона мала жіночу пресу, з якої черпала б знання і духову силу. Правда, в „Свободі" і інших наших часописах є час від часу якийсь матеріял на жіночі теми, одначе він так розсіяний по всім часописі, що часто тяжко його доглянути.

На мою думку, брак жіночої сторінки в „Свободі" не є недомаганням „Свободи", але нас жінок. Як ми не виявимо нашої сконсолідованої сили і не викрешемо зі себе більше толеранції і вирозуміння супроти себе самих, то жадної жіночої преси ми не здобудемо, а навіть як здобудемо, то і так її не втримаємо. Врешті тою рамці УНСоюзу є такі великі, що і ми жінки можемо багато осягнути, але тільки одним шляхом, шляхом нашого масового членства в УНСоюзі.

Марія Демидчук
гол. радна УНСоюзу

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У проєктах 369-го Відділу УНС, надрукованих у попередньому виданні „Трибуни УНС", пропозиція до зміни в статуті відноситься до кляси „Т", а не, як помилково надруковано, до кляси „W".

ЛИСТА ВІДДІЛІВ, ЯКІ ЗДОБУЛИ НАЙБІЛЬШЕ ЧЛЕНІВ У КОНВЕНЦІЙНІЙ КАМПАНІЇ, КОРИСТАЮЧИ З ПОМОЧІ ПОСТІЙНИХ ОРГАНІЗАТОРІВ ДО КІНЦЯ КВІТНЯ 1958 РОКУ

	Відд.	Місцевість	Пр. чл.		Відд.	Місцевість	Пр. чл.
1.	432	Торонто, Онт.	62	7.	325	Бруклин, Н.Й.	23
2.	153	Филаделфія, Па.	43	8.	114	Шикаґо, Ілл.	22
3.	158	Бруклин, Н.Й.	27	9.	130	Ню Йорк, Н.Й.	20
4.	63	Форд Ситі, Па.	26	10.	131	Шикаґо, Ілл.	19
4.	94	Гемтрек, Миш.	26	10.	503	Едмонтон, Альта	19
6.	194	Ню Йорк, Н.Й.	25				

ЛИСТА ВІДДІЛІВ, ЯКІ ЗДОБУЛИ НАЙБІЛЬШЕ ЧЛЕНІВ У КОНВЕНЦІЙНІЙ КАМПАНІЇ НЕ КОРИСТАЮЧИ З ПОМОЧІ ПОСТІЙНИХ ОРГАНІЗАТОРІВ ДО КІНЦЯ КВІТНЯ 1958 РОКУ

	Відд.	Місцевість	Пр. чл.		Відд.	Місцевість	Пр. чл.
1	432	Торонто, Онт.	62	7	39	Сиракюз, Н.Й.	16
2	153	Филаделфія, Па.	43	8	120	Форд Ситі, Па.	14
3	63	Форд Ситі, Па.	26	9	204	Ню Йорк, Н.Й.	13
3	94	Гемтремк, Миш.	26	9	325	Бруклин, Н.Й.	13
5	131	Шикаґо, Ілл.	19	9	341	Віндзор, Онт.	13
6	316	Рачестер, Н.Й.	17				

ЗДОБУТКИ КОНВЕНЦІЙНОЇ КАМПАНІЇ ЗА ПРИЄДНАННЯ ЧЛЕНІВ В БЕРЕЗНІ І КВІТНІ 1958 РОКУ

Ч В.	Організатор	Приєд. в берез. в квіт.	Приєд. Разом
5.	І. Сидор	5	
	П. Барнич	1	9
8.	І. Мандзій	3	4
9.	В. Саляк	1	1
12.	М. Кузьма	1	1
14.	М. Отрок	4	6
16.	Д. Білецький	11	13
	М. Москаль	2	
20.	А. Триш	1	1
22.	П. Каня	1	2
23.	Анна Прискович	1	1
25.	Квітка Стецюк	2	3
27.	Т. Олесницький	4	4
28.	І. Галіда	2	2
36.	Софія Гунька	1	1
38.	С. Гондза	1	1
39.	М. Рубич	6	16
40.	В. Вітковський	1	1
42.	П. Головачук	3	5
45.	М. Сеник	9	9
48.	О. Мозула	1	1
53.	К. Сачко	7	7
57.	Р. Мацюк	1	1
59.	М. Галькевич	2	6
60.	Єва Марціновська	1	1
62.	С. Мелета	2	2
63.	М. Фицик	10	26
	С. Келлер	10	
65.	А. Смит	1	1
67.	І. Черовський	1	1
68.	І. Шило	1	2
71.	Анна Страхоцька	1	1
78.	І. Петрунцьо	1	1
81.	А. Блавуцяк	1	1
84.	П. Дудко	2	3
85.	О. Костюк	3	4
88.	В. Квас	4	9
90.	Й. Сидор	2	2
93.	М. Іваницький	4	4
94.	Е. Зубальський	12	26
	В. Крушельницький	5	
	В. Борискевич-Бойд	2	
	О. Кушик	1	
102.	М. Бобечко	1	2
104.	В. Матковський	2	3
105.	В. Посполита	2	2
106.	Г. Дацьків	2	2
109.	Марія Шепеляк	1	2
112.	Анастазія Юха	2	8
	Катерина Микитюк	1	
	Марія Капраль	1	
	Параня Різун	1	
114.	М. Ткачук	21	22
120.	В. Рефт	10	14
125.	Іванка Подола	3	7
127.	П. Володка і І. Була	2	4
130.	Д. Білецький	4	20
	М. Коваль	4	
131.	В. Фединський	9	19
146.	С. Хом'як	2	2
150.	В. Гуска	1	1
151.	Анна Пеп'юк	2	3
152.	І. Бакум	1	1
153.	І. Одежинський	20	43
155.	І. Будняк	1	4
	М. Чумер	1	
156.	В. Новак	1	3
158.	д-р О. Саноцький	2	27
	Ю. Павчак	1	
	Д. Білецький	10	
161.	А. Джула	2	7
163.	І. Скочиляс	4	8
	С. Филик	1	
165.	Ольга Воґан	2	4
	Марія Пелехата	1	
168.	Г. Бабин	1	1
170.	І. Грабар	2	2
172.	М.Мороз	1	1
175.	І. Іванчук	1	5
182.	М. Фил	1	1
194.	Я. Падох	11	25
	М. Салдан	2	
	В. Никифорук	1	
196.	М. Цінюрчин	1	1
199.	Г. Матуряк	1	1
203.	Ольга Жук	1	1
204.	В. Гасій	2	13
	д-р В. Марків	1	
211.	Т. Соколовський	1	1
213.	А. Басараб	1	1
217.	А. Іванів	2	6
219.	М. Юров	2	2
220.	Г. Гарасим	6	7
221.	Т. Шпікула	7	12
233.	Олена Маґер	2	2
237.	М. Крика	8	8
238.	П. Мороз	2	2
239.	М. Ковальчук	1	1
240.	Осипа Олінкевич	2	8
	А. Стецяк	2	
	А. Запаранюк	1	
243.	Л. Білик	1	2
245.	Й. Сабат	1	9
	М. Мартиненко	1	
251.	Я. Кравчук	1	2
252.	Д. Когут	8	9
253.	П. Павлів	1	1

Ч. В.	Організатор	Приєд. в берез. в квіт.	Приєд. Разом
256.	Ольга Недошитко	2	2
257.	П. Сильчак	1	1
266.	В. Труфин	1	1
270.	М. Баран	2	5
	М. Заяць	3	
271.	І. Чопко	7	7
272.	В. Стасюк	1	2
276.	С. Іваницький	2	4
	М. Фук	1	
277.	В. Гафткович	4	7
280.	О. Запоточний	2	2
283.	І. Лучка	1	1
287.	Д. Білецький	7	18
	Т. Литвинюк	4	
290.	Михайлина Іванюк	3	3
291.	В. Гузіль	4	4
292.	П. Кізел	2	9
	П. Федик	3	
	В. Вознюк	2	
	О. Косіковський	1	
293.	М. Демидчук	3	11
	А. Данильчук	3	
295.	О. Зепко	7	8
	В. Пулк	1	
296.	В. Собків	2	2
299.	С. Сидорович	1	2
301.	М. Кришталь	2	2
305.	М. Гентош	1	2
309.	П. Кобас	1	1
316.	В. Гавриляк	14	17
319.	Ю. Вельґош	1	1
320.	І. Малько	2	5
323.	М. Білик	1	1
324.	І. Струк	3	3
325.	В. Цюпа	5	23
	В. Троць	1	
331.	А. Романюк	1	1
333.	І. Борецький	4	4
337.	Е. Притула	1	1
341.	О. Косіковський	13	17
	В. Коссар	2	
342.	І. Маркович	2	2
343.	Софія Духнич	1	2
345.	М. Дербуш	2	4
347.	Г. Тимчій	1	1
349.	І. Гнідь	5	5
353.	М. Василюк	2	2
355.	П. Занько	4	11
356.	В. Столярський	1	2
361.	І. Галичин	2	10
	М. Пізнак	2	
	М. Малетич	2	
	В. Вишиваний	1	
364.	В. Владика	3	7
	Ольга Бобечко	1	
	Г. Кукіз	1	
370.	В. Гіна	1	2
	К. Стасюк	1	
371.	Ю. Баранюк і П. Заболоцький	4	7
375.	Е. Грималяк	3	5
379.	А. Зборик	3	9
388.	І. Скочиляс	1	1
391.	М. Слободян	1	1
393.	Я. Падох	5	6
	Е. Баланда	1	
397.	І. Скочиляс	1	14
414.	Софія Брезицька	1	2
427.	М. Гладиш і В. Чорній	6	6
428.	М. Галя	1	1
430.	О. Бакай	5	7
	І. Скочиляс	2	
432.	Б. Зорич	49	62
433.	К. Шинкар	2	3
435.	Д. Білецький	13	17
436.	П. Вербовецький	3	3
438.	С. Терлецький	1	1
439.	В. Коссар	9	11
441.	В. Коссар	1	3
	П. Голошевський	1	
443.	В. Коссар	1	1
445.	Д. Ріпак	1	2
452.	І. Попик	1	3
455.	Я. Падох	3	5
456.	В. Воркевич	1	3
458.	Ф. Стахів	1	2
459.	Анастазія Бордун	5	10
460.	І. Дикун	1	1
464.	Д. Недошитко	5	11
	М. Хомин	6	
469.	Катерина Чорномаз	3	3
471.	В. Цимбала	4	7
472.	Стефа Костів	1	4
	А. Слюсарчук	1	
473.	Й. Чайківський	4	4
476.	П. Маряк	1	1
479.	Я. Гречка	2	2
484.	В. Запаранюк	1	1
487.	М. Денисюк	1	1
489.	М. Шпитко	1	2
496.	Олена Струць	4	4
497.	В. Коссар	4	12
498.	Й. Касюхнич	2	3
502.	Анна Генчук	2	2
503.	В. Коссар	19	19
504.	Е. Барна	1	1

В. Стецюк

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ І ЙОГО МОЛОДЬ

За кілька днів відбудеться в Клівленді, Огайо, 24-та Конвенція Українського Народного Союзу, на якій делегати Відділів УНСоюзу обговорюватимуть різні ділянки праці та обмінюватимуться своїми думками й поглядами, зокрема, на ті проблеми, які ставлять перед нами сьогоднішнє наше життя та найближча майбутність. Серед тих важливих проблем знайде, напевно, своє місце одна з найважливіших і найбільш актуальних проблем — проблема союзового доросту, тобто потреба вже в найближчій нашій майбутності молодих активних і відданих працівників, що заповнили б ту прогалину в житті нашої заокеанської спільноти, яка з дня на день стає ширшою та глибшою. Не забуваймо, що сьогоднішній дух часу ставить перед нами, українцями — громадянами Америки, зовсім інші вимоги, як ставили умовини життя 30 чи 20 років тому. Має повну рацію професор Вашингтонського університету д-р Ностранд, коли пише, що „пересічному американцеві ще й далі якось важко погодитись з фактом, що духовий і культурний рівень Америки дійшов уже до таких вершин, що життя з-перед 20-ти років видавалося б сьогодні якимсь провінціялізмом". Дійсно, дух часу збільшує до нас свої вимоги з дня на день. Сьогодні вже абсолютно замало знати місце походження своїх батьків (густо-часто подаване досі неосвіченими людьми як: Galicia, Russia чи Poland"), або вміти затанцювати гопака чи відспівати стару нашу народну пісню: „Бодайся когут знудив", бо серед американської інтеліґенції, зовсім не слов'янського, навіть, походження, є вже багато таких, які знають не тільки історію України та її культуру, але й мову і літературу, які мали вже змогу особисто запізнатися з її географічним положенням, природою та чудовими пам'ятками її національної культури.

Українська спільнота в ЗДА і Канаді своєчасно зрозуміла цю основну вимогу хвилини і почала організувати майже в усіх осередках свого поселення курси українознавства і навіть закладати окремі школи. Внедовзі виявилося, що та частина нашої молоді, яка такі школи чи курси відвідувала, ставала кращою і в американській школі і в українському громадському житті. Залишилася, одначе, оподалік від таких курсів та частина нашої вже тут народженої молоді, яка горіла й горить такою самою любов'ю до всього, що рідне, як і новоприбула молодь, але не мала досі ніякої змоги пізнати мову, культуру та історію України, бо такого знання не могли їй якось дати ані дім, ані церква, ані ті молодечі організації, до яких вона належала. Тій саме частині нашої молоді прийшов на поміч Український Народний Союз, заснувавши п'ять років тому на своїй чудовій вакаційній оселі постійні одномісячні курси українознавства, тобто щоденні курси навчання української мови, літератури, історії, культури та географії України.

Про працю цих курсів, їх значення та досягнення писали вже на сторінках „Свободи" наші вчені, громадські діячі і педагоги. За відносно короткий час ці курси здобули собі і в широких колах союзової громади і в цілій нашій спільноті Північної Америки повне признання. Писати авторові цих рядків, як керівникові цих курсів, про їх рівень, досягнення та їх якість не тільки незручно, але й доволі важко. Це ж бо проблема глибокого виховного процесу, якої без відповідної аналізи не можна в кількох реченнях належно з'ясувати. Треба, одначе, підкреслити ті важливі моменти, що саме сприяють цьому процесові. Це — в першу чергу — вплив родинного оточення, рівня його національної свідомости та вродженої психічної диспозиції, що густо-часто відбивається в четвертому поколінні нашої еміґрації. І це власне оця родинна атмосфера і гаряча любов та благословенна опіка наших старих союзових піонерів, що вони її розгортають над своїми дітьми, а ще більше над їх внуками, є чи не найважливішою основою і виховання нашої молоді на громадських і суспільних діячів, і тією головною базою, на якій фактично спираються всі досягнення в освіті нашої молоді і в набутті знань про нашу культуру, мову та про все те, чим дійсно може гордитися американська молодь українського роду. Оцей надзвичайно важливий фактор чи не найбільш наявний і допоміжний на курсах українознавства на „Союзівці". Вистачить побути кілька днів у серпні на „Союзівці", щоб побачити, з якою радістю старенькі дідусі й бабці гуртуються біля дверей і вікон кімнат, в яких відбувається навчання, з якою цікавістю слідкують вони за успіхами густо-часто й не своїх внуків. Коли до тієї родинної атмосфери додати ще й постійну батьківську опіку збоку Головної Екзекутиви УНСоюзу, зокрема Управи його Культурної Комісії й Управи „Союзівки", то можна повторити за Песталоцці, що „там, де ще діють здорові родинний і суспільний чинники, виховання повновартісної одиниці — запевнене".

І саме на виховання такої людини і такої повновартісної молодої нашої ґенерації на американському терені ми повинні сьогодні звернути нашу увагу. Бо чого ж варті будуть наші голосні патріотичні заяви, коли ми не будемо всилі відповісти всім тим основним вимогам, що їх ставить перед нашою молоддю наша українська і американська дійсність. „Майбутність наша може бути важча, як сьогочасність, а напевно вона буде далеко більш вимогливою від сьогочасної", — писав недавно філософ Ясперс. Не дивно, що визначний американський педагог, Генрі Пейре, дозволив собі на недавній Конвенції Учителів Модерних Мов звернутися з закликом до всіх етнічних груп в ЗДА і Канаді, щоб вони „збагачували ряди американської інтеліґенції людьми з повним знанням психіки, мови, культури та історії того народу, з якого походять, і показали перед світом правдивий образ духового потенціялу Америки." Якщо до цих вимог, що ставить їх перед нами американська провідна верства, додати ще й ті вимоги, що їх ставить перед нами поневолена Україна, то мета нашого життя і нашої дії стає зовсім ясна. І до цієї мети ми повинні промостити тверді шляхи.

Мета ця завжди стояла і стоятиме перед Українським Народним Союзом. Сьогоднішній шлях до неї — це вакаційні курси українознавства, з їх системою і програмою тих дисциплин та з основами такого виховання, яке повинно відповідати цій основній меті.

І хоч би загальна діяльність в усіх ланках УНСоюзу не проявилася так, як вона в дійсності є, вже самий факт постійної опіки УНСоюзу над своєю молоддю є не тільки гідним глибокої уваги, але й є зразком до наслідування для всіх наших суспільних організацій. Пам'ятаймо, що престиж нашого народу в світі залежить від нашого престижу і від нашого духового потенціялу та його рівня. Рівень того потенціялу ми можемо втримати тільки тоді, якщо вже тепер звернемо всі свої зусилля на всебічне виховання нашої молодої ґенерації. Тільки спільними зусиллями можемо добитися того, щоб наша молодь на американському терені, озброєна в знання правди про Україну та ту віковічну її боротьбу за свободу, стала дійсним носієм американської оборони свободи та гідним репрезентантом свого народу.

Тому теза, що її колись голосили старовинні римляни — „хто має за собою молодь, має і своє майбутнє" — хай стоїть постійно перед нашими очима, а запевнення її духового росту хай стане законом і в нашому родинному, і релігійному та громадсько-суспільному житті.

Іван Струк

УКРАЇНСЬКА „БІБЛІЯ" В РУКАХ АМЕРИКАНСЬКОЇ АМБАСАДИ

20-го квітня ц. р. на зборах делеґатів филадельфійської округи порушувано різні передконвенційні питання. Між іншим порушено справи й англомовних видань УНС.

Яке велике значення мають ці видання для нас, хай послужить цікава ревеляція одного з головних урядників УНС, який на зборах подав до відома, що один із шарже д' аффер американської амбасади в Москві висловився що: „Історія України — Менінґа, яку видав УНС, була часто для американської амбасади біблією, широким і глибоким джерелом для дослідів українського питання".

А скільки є інших чужих амбасад в Москві, які не посідають цієї „біблії"? Скільки на світі є університетів, наукових академій, бібліотек або визначних державних мужів, які не мають взагалі подібних книжок?

УНС, — це одна з найбільших забезпеченевих організацій на терені Америки і Канади, яка не тільки числом членів і своїм майном перевищує всі інші подібні і суспільні організації, але відзначається ще й тим, що рік річно дає коло 15 тисяч долярів на народні цілі і видає англомовні кижки, які частинно розкуповують українці по всьому світі, а велику кількість з тих книжок розсилає УНС безкорисно до деяких американських і чужих діячів чи до наукових установ, щоб тією дорогою ознайомити світ з українськими змаганнями.

Щоб заспокоїти чужих нашими англомовними книжками і здобути собі більше приятелів для української справи, то на це потрібно великих сум грошей, а Народний Фонд, на який кожний член УНС вкладає по два центи, є обмежений і не вистарчальний.

Один з присутніх делеґатів, який був мило заскочений повищою ревеляцією, підкреслив, що УНС робить велику роботу, коли крім англомовних книжок влаштовує для молоді курси українознавства, видає гарну і кольорову „Веселку", в тому році відкриває в новозакупленому об'єкті дитячий садок, підтримує своїми субвенціями українські наукові і деякі суспільні організації, які несуть велику відповідальність за фізичне і моральне виховання нашої молоді.

Це робить наш Батько-Союз. А де ми діти — Відділи УНС?

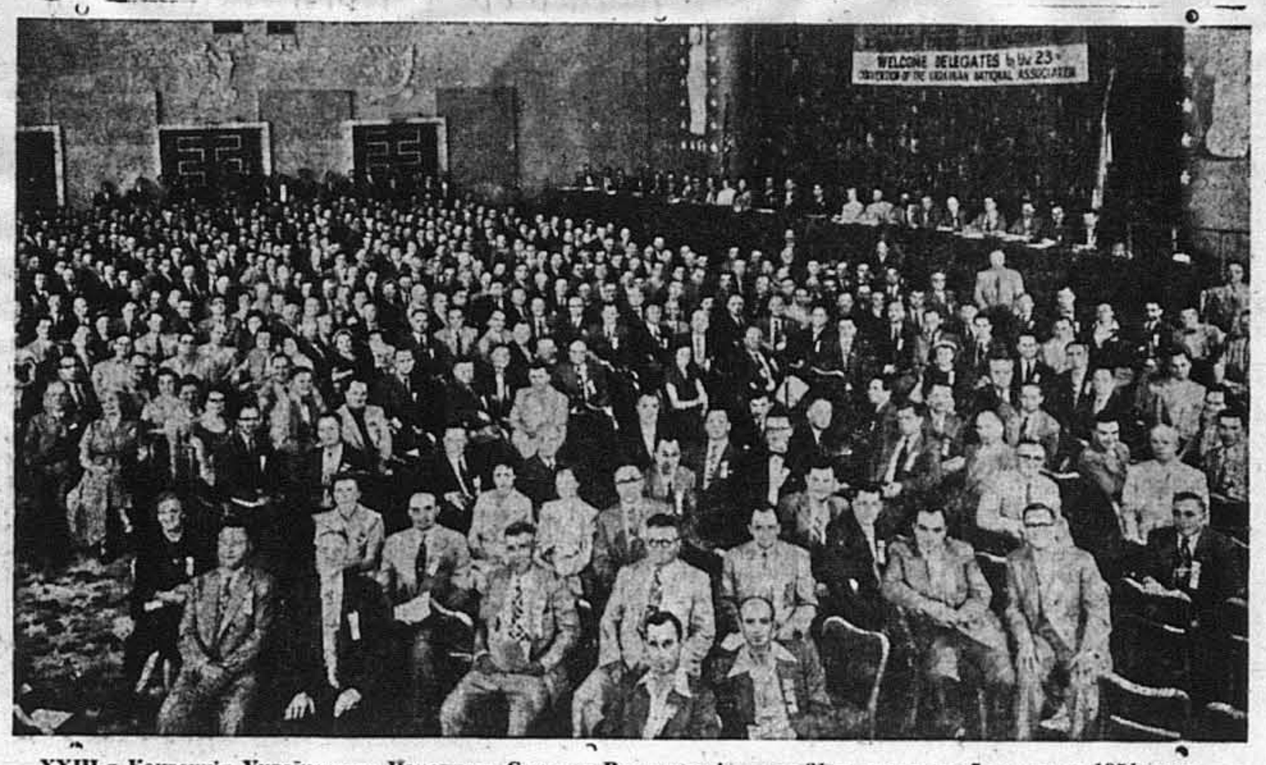
Щоправда, були голоси деяких делеґатів і під час зборів, як і по зборах на свяченім, що і вони докладають деяких зусиль, щоб допомогти Батькові-Союзові у його національній і патріотичній роботі. А скільки є таких Відділів, що на тому полі залишилися далеко позаду?

Це питання зацікавило не тільки автора цієї статті, але напевно зацікавить членів усіх Відділів УНС, бо ми всі члени повинні докласти всіх зусиль, щоб піднести тираж дотеперішніх англомовних книжок, подбати про ще інші видання та поширити у світі знання українських справ нашим матеріялом і створити тим способом бар'єру московській пропаґанді, на яку вона кидає велетенські суми грошей, щоб доказати перед світом, що ми не є українці, а Україна — це тільки „Мала Росія" і є нічим іншим як Пенсилвенією, стейтом у союзі совєтських республік.

Мені здається, що кожний з Відділів УНС є здібний також сповнити частинну ролю УНС. Кожний з Відділів повинен щороку закупити кілька англомовних книжок і вислати їх куди слід.

Тому нехай цьогорічна конвенція буде зворотною точкою в нашій організаційній праці. Ми мусимо не тільки побільшити число членів, що є базою підвищення нашого майна і народного фонду, але і збагатити арсенал духової зброї, даючи „українську біблію" в руки чужинцям для оборони наших національних і політичних прав.

НАШ ПАРЛЯМЕНТ У 1954-ОМУ РОЦІ

XXIII-я Конвенція Українського Народного Союзу у Вашингтоні в днях 31-го травня до 5-го червня 1954 року.

ДО СПРАВИ УКРАЇНСЬКОЇ ВИСОКОЇ ШКОЛИ В АМЕРИЦІ

В Україні, перебуваючи в тяжких матеріяльних та політичних обставинах, українське громадянство і українська молодь, розуміючи вагу високої школи, боролися і борються за рідну національну школу. На жаль, в Україні та вперта боротьба ще не осягнула бажаних результатів. Висока школа там ще й понині є по духу і по змісту чужа українському народові. До того всього в останньому часі червоні можновладці стараються різними засобами не допустити українську молодь і до тої школи. Ту ж молодь, що, переборовши усі перешкоди, все ж таки студіює, стараються всіма засобами русифікувати.

Розуміючи значення рідної високої школи, українське громадянство на еміґрації творило і розбудовувало українські високі школи в Европі. Ті школи діяли, розвивалися та працювали на користь України та української молоді.

Еміґрація роз'їхалась і українські високі школи в Німеччині мусіли пристосуватися до нових обставин та перейти на нові методи праці.

Головна ж маса української еміґрації переїхала до З'єдинених Держав і підсилила стару заслужену українську іміґрацію, що тут вже багато зробила для українського народу, в розсіянні сущому. Вона розбудувала могутній Український Народний Союз та інші братські організації, побудувала гарні народні доми, Божі храми, де-не-де народні школи. Хвала їм і дяка за це! Але, не з її вини, не спромоглася вона ще на створення своєї власної, високої школи, яка так потрібна для української молоді, бо ж лише в рідній високій школі вона зможе надбати, крім знань, потрібних для праці, й те, що жадна інша школа не зможе дати. Лише в рідній високій школі молодь зможе надбати те, що потрібно буде мати тим, яким доля судитиме працювати для України, чи й повернути у вільну Україну.

Розуміючи це велике значення рідної високої школи, групі професорів вдалося заснувати українську високу школу з правами американських високих шкіл. Вже три роки така висока школа діє в Ню Йорку, а ім'я її — Український Технічний Інститут. Він провадить навчання покищо вечірнє на факультетах: економічному, політичних наук, інженерному та на різних короткотермінових курсах. В біжучому році переведено усі підготовчі праці для відкриття філософічного факультету, який розпочне діяти вже в найближчому майбутньому. Є відповідні наукові й педагогічні сили. Є багато української молоді, що могла б і мусіла б студіювати.

Висока школа потребує відповідного приміщення, і Адміністрація Українського Технічного Інституту вже знайшла відповідний будинок. Одначе своїми власними засобами вона не всилі його купити. Адміністрація, всі співробітники УТІ та студіююча в УТІ молодь рахують, що Інститут є загально-національне надбання і тому під кінець минулого року Адміністрація разом з Кураторією та Т-вом Прихильників УТІ звернулася до громадянства в цій справі. Вони вірять в те, що українське суспільство зрозуміє велике значення української високої школи на американському континенті. Вірять усі вони в це, бож не можна припустити, що українське громадянство в Америці, яке перебуває тут в добробуті та тішиться усіма свободами, не спроможеться розбудувати свою високу школу, не спроможеться на те, що заснуванням в рр. 1915-17 Українського Тайного Університету в Петербурзі, а пізніше також у Львові, було доконано в умовах національного гніту. Цю віру скріплюють ті, які відгукнулися на звернення УТІ і яких пожертву Український Технічний Інститут прийняв з глибокою вдячністю.

На цьому місці хочемо згадати усіх тих членів Українського Народного Союзу, що відгукнулися на звернення УТІ, та висловити усім їм сердечне спасибі за надіслані ними пожертви, а саме:

10 дол — Михайло Сухарський; по 5 дол. — Володимир Квас, В. Калина, Ст. Михаїл; 3.40 дол. — М. Чорний; по 3 дол. — Р. Романюк, Богдан Мельник, Ольга Калина; по 2 дол. — Володимир Запаранюк, В. Величко, Петро Костик, д-р Никола Гнатюк, Гр. Хомунський; по 1 дол. — В. Стець, Марія Сваричавська, Александра Баран, о. Б. Симик, Іван Чорний, інж. Ярослав Яшковський, Михайло Козар, Ірина Запаранюк, К. Кухній, С. Наливайко, Є. Попович, Григорій Лис, Михайло Лис, Григорій Зувар, А. Кедринський, Гарри Іваніш, Микола Мороз, Валтер Звірок, Гавриляк, Михаїл Калина, Варвара Елеконія, Звонкевич, Ольгард Калина, Ярополк Калина, „Говерля", решта дрібними. Крім того треба також подякувати тим, що повернули підписані листи невикористаними, та просити усіх тих, що цього ще не зробили, щоб перебуваючі у них листи повернули до УТІ.

Хочеться вірити, що приклад згаданих громадян спричиниться до дальшої жертвенности для розбудови УТІ та для уможливлення студіювання нашій молоді. Маємо надію, що маленькими цеголками збудуємо величний храм української освіти та науки подібно, як в кожній громаді збудовано Божі храми та народні доми. Вступаймо в члени Т-ва Прихильників УТІ чи надсилаймо свої жертви до Українського Технічного Інституту (320 E. 14 St. Ню Йорк 3, Н. Й.).

І. Драбатий

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 69 тисяч членів, є передова народна установа американських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імени. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

Степан Женецький

ПРО ХЛОПЦЯ, ЩО З МОСКВОФІЛА СТАВ УКРАЇНЦЕМ

Минулого року, в тому самому часі, перед записом української молоді на Курси Українознавства, що їх влаштовує Український Народний Союз на Союзівці, у „Свободі" була надрукована стаття п. з. „Боротьба за душу спосібного хлопця". У цій статті писалося про те, як то 14-літній хлопець з родини збаламучених москвофілами наших давніше прибулих поселенців, прозрів за допомогою читання англомовних книжок про Україну, та як москвофіли, — священик, дяк і всі місцеві москвофільські діячі — старалися всіми силами завернути його назад до москвофільства.

Рік тому, коли боротьба за душу того хлопця між українськими впливами та темними силами москвофілів не була ще закінченою, і годі тоді ще було передбачити, котра сторона переможе. Ми навіть не подавали прізвища того, за чию душу йшло змагання. Сьогодні, рік пізніше, коли ця боротьба закінчилася повною перемогою українців, і коли цей хлопець став не лише свідомим українцем, але й діяльним членом української громади в своїй місцевості, бере активну участь в житті місцевої української молоді, а навіть виступає з англомовною, самим опрацьованою доповіддю про Шевченка перед українською громадою на Шевченківській Академії — хочемо написати про цього спосібного хлопця трохи більше.

Денис Химич

Цей хлопець називається Денис Химич і живе в Йонкерсі, Н. Й. Він є сином другого покоління тут народжених наших громадян, прародичі яких відступили, за підшептами москвофільських баламутів, від українства, пристали до „русскої" православної церкви, і перейшли до табору тих, яких загально називають москвофілами. Туди пішли і їхні діти, тобто батьки нашого хлопця, а за ними і він, Денис.

Денис був сусідом і приятелем родини автора цієї статті і часто бував в його хаті. Ми не раз з ним говорили про національність та країну походження його батьків. В цих наших розмовах замітним було те, що хоч його батько й мати обоє вже тут народжені, отже Денис це вже друге покоління тут народжених наших виходців-зарібчан, то все ж він добре говорить українською мовою та дуже цікавиться країною та походженням свого роду. Він знав, що він „русский", що церква, до якої він ходить, це „русска" православна церква, а країна, з якої прибули його предки, „Россія-Рашша" — отже повторював все те баламуцтво, якого навчився від москвофільського дяковчителя, у суботній школі, при „русскій" православній церкві.

Після кількох наших розмов з ним на ці теми, які захитали, але ще не цілком перемогли віру хлопця в його „русскість" — підписаний дав йому прочитати видану Українським Народним Союзом книжку Чемберлена „Юкрейнієн — сабмерджд нейшен". Ця книжка допомогла йому пізнати правду, з якої країни походить його родина, хто його батьки і хто він. З „русского" Денис став українцем. Від того часу він вже сам забажав поглиблювати своє знання про Україну. В тій цілі купує собі видану УНСоюзом англомовну Історію України, виписує англомовний тижневик „Свободи" — „Юкрейнієн Віклі", а крім цього пильно вивчає українську мову.

Щоб допомогти йому у вивченні правди про Україну, український нарід, українську історію, літературу, культуру, підписаний постарався для нього стипендію на Українознавчі Курси, які він пройшов минулого року.

Один з найкращих курсантів

Про те, яким пильним учнем був Денис на Курсах Українознавства та з яким запалом вивчав все те, чого там навчали, я не стану тут розписуватися. Мені, як тому хто старався за стипендію для нього, могли б закинути необ'єктивність. Мовляв, вистарався для нього стипендію, то мусить хвалити. Тому наведу тільки те, що сказав підписаному про нього, як учня, керівник Курсів Українознавства на Союзівці, проф. Василь Стецюк, і це буде найкращою, бо безсторонньою похвалою.

Коли я поїхав відвідати Дениса в часі його побуту на курсах, щоб довідатися, який з нього учень, чи, бува, не шкода було тих грошей, що йому дав. 25-ий Відділ УНС на стипендію, проф. Стецюк сказав про нього так:

— Ви не могли вибрати кращого кандидата на наші Курси від Дениса. Він один з найкращих курсантів. Дуже пильний і працьовитий. Він вповні заслужив на стипендію. Ми з нього дуже задоволені. Йому треба буде дати стипендію ще й на другий рік.

Що крім пильности й працьовитости, Денис показав на Курсах ще й свою здібність, свідчить переконливо факт, що одна з його задач з того часу, есей про Карпатську Україну, була надрукована в англомовному тижневику „Свободи".

Та найкращим доказом того, чого він навчився на Курсах, та що не пішли надармо гроші, які були йому дані 25-им Відділом УНСоюзу на стипендію, свідчить подяка, яку він написав після закінчення курсів, що також була друкована в англомовному додатку „Свободи".

Подяка, що багато говорить

До Українського Народного Союзу, Відділ 25 у Джерзі Сити, Н. Дж.

Отсим бажаю висловити мою подяку 25 Відділові Українського Народного Союзу в Джерзи Сити, Н. Дж. за признання мені стипендії, яка уможливила мені відвідування Курсів Українознавства на Союзівці, коло Кергонксону, Н. Й.

Моя родина, хоч і походить з України, під впливом москвофілів, то є таких, що не признають себе до українців і вперто називають себе „русскими". Ми належимо до москвофільської церкви, де дяк навчав мене, що я „русский".

Я зацікавився українською проблемою і прочитав книжку „Україна поневолена нація", що її видав Український Народний Союз.. Ця книжка настільки мене просвітила, що я був в змозі довідатися правду про край, з якого прийшли мої прабатьки.

Перед відвідуванням Курсів Українознавства, я знав тільки трошки говорити українською мовою та українську азбуку. Але я майже нічого не знав про українську історію, культуру, географію, літературу. Тому я не міг тоді боронити української справи.

Хоч і тепер, після закінчення Курсів Українознавства, мої знання про українську історію, культуру, географію й літературу, не є ще великі, проте я думаю, що тепер я краще зможу боронити українську справу проти московських і польських брехонь. Якщо я тепер зустріну когось, хто не вірить в те, що існує український нарід, або хто не вірить в те, що український нарід повинен бути вільний від Москви, то я переконаний, що коли це буде інтеліґентна особа, з якою можна буде говорити на розум, а не така назадницька, як деякі збаламучені москвофіли, то я зможу напевно змінити його думку відносно України. Таким чином я зможу допомагати українській справі.

Мені здається, що всі учні, які відвідували Курси минулими роками, думають так само, як я. Я вважаю, що Курси Українознавства, це добрий засіб навчання тут народжених українців про край, звідки прийшли їхні родичі, це дасть їм знання про Україну і тим уможливить боронити її справи всюди і перед всіма.

Вповні включається в життя української громади

Після повороту з Курсів, Денис цілковито зриває з „русскостю" і вповні включається в життя місцевої української громади. Найперше, що він зробив, як повернув з Союзівки — це залишив „русску" церкву і почав учащати до місцевої української церкви.

Дальшим кроком у його переході до української спільноти було вступлення в ряди місцевого осередку Спілки Української Молоді та вписання до місцевої Українознавчої Школи, де він дальше наполегливо вивчає знання української мови та поглиблює українознавчі науки.

Тепер він буває на всіх українських імпрезах, що їх влаштовує українська йонкерська громада, а в деяких, найчастіше дітočих й молодечих, бере активну участь в їх постановці як декляматор, або акордеоніст-соліст.

Завершенням цих його виступів була ним самим приготована доповідь про Тараса Шевченка, яку він виголосив на Шевченківській Академії в Йонкерсі дня 6 квітня цього року.

До цього треба додати, що Денис дуже спосібний хлопець і є одним з найкращих учнів в нижчій середній школі (гай скул), до якої тепер ходить. Він має нахил до мов і крім латинської та еспанської, яких учиться в школі, бере ще приватно лекції німецької мови, та вивчає, як про це вже була мова вище, українську мову.

Есеєй про Карпатську Україну й лист-подяка, надруковані в англомовному тижневику „Свободи", розбудили в нього також зацікавлення до писання.

З цього можна зробити висновок, що коли вміло покерувати наукою цього хлопця, то з нього може бути: науковець, дипломат або журналіст, отже професії, у яких він зможе багато доброго зробити для української справи.

Українська спільнота повинна й дальше заопікуватися цим спосібним хлопцем. Тепер і пізніше. Тепер українські установи, бизнесмени або добродії-фундатори повинні ще й цього року уфундувати для нього стипендію на Курси Українознавства, щоб він міг дальше поглиблювати свої знання про Україну. Пізніше українська спільнота повинна так покермувати його студіями, щоб вони вийшли на користь йому самому й на користь для української справи.

Література мистецтво розвага

„РЕАБІЛІТАЦІЙНУ ЕРУ" ОБІРВАНО

Наслідком деякої відлиги в культурному побуті під Совєтами, що її започаткував десталінізаційний курс або т. зв. боротьба з культом особи в 1956 році, були спроби реабілітації різних репресованих, а то й зліквідованих культурних діячів, особливо письменників і мистців, що їх офіційно визначено, як „несправедливо забутих". З другого боку, письменницькі кола почали у зв'язку з цією реабілітацією провадити заходи для „реабілітації" деяких навіть еміґрантських письменників, викреслених в сталінську добу з реєстру дозволених для совєтського населення.

У висліді цієї акції „реабілітовано" для совєтської „жовтневої літератури" ряд осіб, якщо йде про Україну — кільканадцять імен, людей здебільша знищених фізично самим же совєтським режимом. Кожну із реабілітацій проголошувано після дуже скрупулятної перевірки біографії і творчости реабілітованого, зазначуючи заздалегідь, що до евентуальних посмертних видань спадщини цих зліквідованих чи пак „несправедливо забутих" будуть влучені не всі, а тільки деякі „витримані" з кожного погляду твори. Із поетів реабілітовано з того часу померлих Василя Чумака, Василя Еллана (Блакитного), Володимира Кобилянського, І. Дніпровського, і розстріляних або померлих на засланні Івана Кулика, Ґео Шкурупія, Валеріяна Поліщука, Євгена Плужника, Івана Микитенка, Андрія Панова, Євгена Фоміна, Олександра Сороку, Василя Бобинського. „Відновлено в правах членів Спілки Письменників України Василя Мисика, Володимира Ґжицького, Зінаїду Тулуб і ще декількох. Не реабілітовано (і навіть не було ніяких спроб в тому напрямі) таких безсумнівних ворогів совєтського режиму й Москви, як Микола Вороний, Микола Зеров, Микола Хвильовий, Михайло Драй Хмара, Павло Филипович, Михайль Семенко, Михайло Йогансен, Дмитро Фальківський, Олекса Влизько та інші.

Водночас із цим почалися спроби реабілітувати для підсовєтської літератури й деяких старших поетів з-поміж „буржуазних націоналістів", навіть таких, як Богдан Лепкий. Але ці спроби негайно припинено, і в реєстр реабілітованих зміг провести Максим Рильський з-поміж письменників XX сторіччя тільки єдиного О. Олеся. Якщо йде про театральну ділянку, то тут виявилися досить активні намагання реабілітувати не тільки Миколу Куліша, але й навіть самий театр „Березіль" та його творця Леся Курбаса.

Проте, сподівання декого із українців закордоном на дальшу поступову відлигу й на дальші реабілітації зліквідованих Москвою культурних діячів (таких, як, наприклад, Зеров, Хвильовий та інші) виявилися даремними. Після минулорічного виступу Хрущова і його статті про „зв'язок літератури з життям" почалося поступове прикручування усяких свобідніших проявів у літературі, і спроби надто ревних реабілітантів брутально припинено, а їм самим пришито ... ревізіонізм і всі інші можливі у совєтській дійсності „злочини".

Затрубила на відступ в реабілітаційній акції, без ніякого сумніву, за директивою ЦК КПСС найперше сама ж Президія Спілки Письменників України. Засідання цієї Президії, що відбулося 10 квітня ц. р., було присвячене майже в цілості справам, зв'язаним з реабілітацією зліквідованих українських письменників і театральних діячів (звідомлення з цього засідання надрукувала київська „Літ. Газета" 15 квітня ц. р.).

Перший виступив на цьому засіданні „новий світоч" совєтської літературної критики, правдоподібно, новий партійний комісар в справах української літератури Б. Буряк. Він гостро критикував журнал „Вітчизна" й очолювану Ол. Полторацьким його редакційну колеґію за те, що вони не давали „відсічі наскокам наших ідейних ворогів", і за те, в тому журналі надруковано редакційну статтю „Про одну „білу пляму" в історії нашого театру", позначену ревізіоністськими тенденціями". У згаданій статті — казав Б. Буряк — висловлено „помилкові твердження, з яких випливає, ніби формалізм відіграє позитивну роль у розвитку українського театру".

З гострою критикою „Вітчизни" виступили й інші учасники цього обговорення. Один з них, Є. Адельгейм, теж донедавна забутий совєтський критик і літературознавець, критикований свого часу за т. зв. „безрідний космополітизм", виявив, що у статтях „О. Полторацького, надрукованих у „Вітчизні", трапляється багато неточностей і фактичних помилок". На „недоліки статтей Н. Кисельова, друкованих у „Вітчизні" („Біля джерел української радянської драматургії") та В. Лисенка („Становлення героя") вказував під час обговорення і член Президії СПУ Є. Старинкевич. Проти дотеперішніх провідних у совєтській літературній критиці осіб, А. Іщука та Леоніда Новиченка, виступив вкінці якийсь Г. Овчаров, який „полемізував з ними щодо ролі окремих письменників у літературному процесі перших років радянської влади".

Але ж поставив „крапку над і" і добив реабілітантів сам голова Президії СПУ, Микола Бажан. „Підсумовуючи обговорення, — пише „Літ. Газета" — ... М. Бажан відзначив, що журнал „Вітчизна" в даний час не відображає справжнього стану сучасної критики ... Безініціятивністю, відсутністю справжньої цілеспрямованости в роботі редакції можна пояснити той факт, що журнал дуже слабко веде боротьбу проти наших ідеологічних ворогів, що на його сторінках знайшла собі місце навіть стаття про театр з помилками ревізіоністичного характеру".

Визначивши, як „повинність" Президії СПУ, „рішуче засудити спробу автора цієї статті реабілітувати формалізм", і „підкресливши важливість правильного насвітлення життя і творчости несправедливо забутих (слово „зліквідованих" через горло Бажанові не прорвалося — О. Р.) письменників (таких, як М. Куліш, В. Блакитний, В. Чумак), М. Бажан вказав також на окремі помилки, що допускаються ... критиками і літературознавцями в статтях про цих літераторів. Зокрема, він указав на непровильне розуміння Г. Овчаровим ролі й місця В. Блакитного і В. Чумака в історії української літератури" і виявив „факти (зокрема в статті А. Іщука) невірного, апологетичного освітлення творчости і діяльности таких постатей, як Г. Михайличенко".

Усе це обговорення, зокрема виступи Б. Буряка і М. Бажана проти надто далекойдучого реабілітування вже не тільки Куліша чи Курбаса, але й таких письменників, як Блакитний, Чумак та Михайличенко, доводить, що „реабілітаційну еру" в Українській ССР обірвано. Свідчить про це й той факт, що тепер відбуваються нові зміни чи може й чистки в редколеґіях видаваних Спілкою Письменників України газет і журналів. Так, з редколеґії „Вітчизни" вичищено її гол. редактора О. Полторацького (гостро скритикованого на зборах Президії СПУ) і А. Малишка, а на їх місце введено А. Головка, П. Дорошка, П. Загребельного, В. Козаченка, І. Сенченка та М. Стельмаха. З редколеґії „Літературної Газети" виведено П. Воронька й О. Корнійчука, а введено до неї згаданого вище Б. Буряка, П. Оровецького, П. Панча і М. Строковського. З виведених трьох Малишка, Корнійчука, Полторацького призначено до редколеґії новоствореного журналу „Всесвіт", що має бути не тільки журналом СПУ, але й органом аґентурного Українського товариства культурного зв'язку з закордоном. Поза редакціями згаданих журналів і часопису залишився П. Воронько.

О. Р.

Г. Дем'янович

ПРОФ. ВОЛОДИМИР КУБІЙОВИЧ

Проф. Володимир Кубійович

„No nation can hope to live, much less to prosper, unless it can think in geographical terms" — пише відомий американський географ Г. Т. Реннер у „Гльобальній географії".

В. Кубійович своєю довголітньою науковою працею в ділянці географії і демографії українських земель створив тривалу картину, яка дозволяє нам розглядати нашу національну територію та її населення як конкретну одиницю в сім'ї европейських народів.

Він являється автором і редактором загального підручника географії України, опрацьованого на сучасних критеріях, першої модерної фізичної мапи українських земель та творцем національного атлясу, яким не можуть похвалитися й чисельні державні нації.

За час своєї, більш ніж 35-літньої творчої праці, проф. Кубійович написав десятки праць. Починаючи кар'єру географа, він вивчає й описує ляндшафти, пастуше життя полонин, розміщення культур і населення Бескидів. Як молодий спеціяліст, виступає на І Слов'янському географічному й етнографічному конґресі в Празі 1924 р.

В дальшому, його заінтересування скеровується в ділянку демографічних дослідів цілої національної території України. В цій галузі він стає авторитетом. Такі праці, як „Розміщення населення на Совєтській Україні", „Українська людність у Польщі", „Українська національна територія", „Розміщення ріллі на західніх землях", „Джерела до статистики людности українських земель", „Розміщення українців в Азії", „Територія та населення українських земель", „Людність Полісся", „Віроісповідний і національний склад людности Холмщини і Підляшшя", „Зміни в стані населення в Совєтській Україні", „Національні відносини в Галичині за переписом 1931 р.", „Людність Західньої Волині", „Розвиток населення в Україні в рр. 1890-1932", „Розміщення населення в бойківських Карпатах", „Українці в Америці", тощо — перейшли вже в фонд нашої науки.

З ініціятиви і під керівництвом В. Кубійовича появилися перші карти таких українських просторів, як Посяння й Лемківщини, Галичини та Холмщини й Підляшшя.

Видання стінної карти України, якою пишалися на рідних землях читальні, і яка була невід'ємною частиною багажу скитальців і вояків — надзвичайно сконкретизувало поняття Батьківщини серед широких мас населення.

„Атляс України", виданий 1937 року з українськими й англійськими поясненнями, був пробоєвою зброєю в арсеналі пропаґанди української справи.

Остання етнографічна карта Галичини залишиться як документ для майбутніх поколінь. Вона є однією з найкращих мап того роду у світовій науці.

Вже в 1934 р., коли Вол. Кубійович, як молодий учений виступив на Міжнародному географічному конґресі в Варшаві з доповіддю про українську еміґрацію в Сибірі — посипалися на нього часті атаки російських наукових політруків. А треба знати, що цей рік був роком ліквідації не тільки батька української географії Степана Рудницького, але й тотального нищення української географії й демографії, як і всіх ділянок суспільних наук.

Чимало своєї уваги проф. Кубійович присвятив і популяризації української проблеми. Його перу належать статті німецькою мовою про Донбас, українське населення Сибіру, територію й населення України, та польською мовою про розміщення українців у Сибірі.

В січні 1936 р. в залях берлінського університету Фрідріха Вільгельма відбулась виставка мап стінного атлясу українських земель, які викликали належне заінтересування серед німецьких учених. З огляду на загострення політичної ситуації, виставка не могла відбутися в столицях інших держав.

Проф. В. Кубійович уміє гуртувати навколо себе науковців. Ще в 1930 р. його заходами появляється „Географічний збірник", присвячений географії й антропографії галицького району.

Під час останньої війни, коли всі українські національні наукові інституції знайшлися під большевиками і були ліквідовані, він робить заходи, щоб створити нову наукову інституцію. Так організується Наукова Рада (1941), а пізніш Науковий Інститут ім. Шевченка (1942), які в німецьких умовах не могли існувати, ні проявити будь-якої діяльности, не діставши дозволу влади.

В еміґраційних умовах проф. Кубійович продовжує свою працю як географ, демограф, генеральний секретар НТШ і головний редактор „Енциклопедії Українознавства.

В статті „Сучасні проблеми української науки", написаній 10 років тому, В. Кубійович висловлюється так про завдання української науки на еміґрації:

„Завданням української науки є висвітлити всебічно ролю нашої Батьківщини в східньоевропейському комплексі, а у зв'язку з цим проблему взаємовідносин з нашими сусідами, зокрема з Москвою, Донщиною, Передкавказзям та з Польщею. Це праця для географа, економіста, демографа, соціолога, історика і військовика. В тісному зв'язку з питанням взаємовідносин України до сусідів стоїть потреба опрацювання проблематики наших пограничь. Ми повинні знати точно національні відносини наших пограничних земель, їх еволюцію і лінію розвитку, економічну структуру і стратегічне положення, щоб на цій підставі мати готову свою концепцію будучих границь Української Держави і мати готовий матеріял до оборони цієї концепції".

Виходячи з цих заложень, тобто географічних критеріїв, що про них згадується на початку в цитаті Реннера, В. Кубійович віддає великі послуги українській справі.

УСПІХ МИХАЙЛА МОРОЗА

Михайло Мороз

Михайло Мороз, відомий і видатний український маляр, пейзажист, що перебуває тепер у Ню Йорку, добився востаннє чималого мистецького успіху. На американській виставці скульптури і малярства, влаштованій у днях 11-15 квітня ц. р. в мистецькій колонії Локаст Велі, Н. Й., що в ній взяло участь яких 200 малярів і скульпторів, Михайло Мороз одержав другу нагороду і срібну чашу за свій красвид „Феніція". Коли брати до уваги те, що нагород за традиційне мистецтво було всього дві, як і те, що Михайло Мороз належить до новоприбулих у ЗДА іміґрантів, то цю нагороду треба визнати дуже високим признанням для його мистецької творчости.

Нагороджений на згаданій виставці твір вирізнює американська мистецька критика не вперше. Вже в 1956 році образ цей, виставлений в Українському Інституті Америки, був відзначений, як один із кращих мистецьким рецензентом „Ню Йорк Таймсу". Красвид „Феніція", що його автор відмовився продати бажаючим американцям і, що прикрашує сьогодні одну із стін помешкання М. Мороза, постійної мистецької ґалерії мистця, відзначається понад усякий сумнів своїми мистецькими вальорами — чіткою й суцільною композицією і просто цілою поемою кольорів. На тлі досить одноманітного тутешнього мистецького пейзажу цей образ глядач сприймає як своєрідну ревеляцію — красу американського красвиду у мистецькому сприйнятті і перетворенні мистця, що вийшов з іншої землі, з-посеред інших красвидів і з іншого мистецького клімату.

Справжнім поетом барв, расовим мистцем пейзажу назвала Михайла Мороза українська мистецька критика ще на рідних землях. Закоханість не тільки у зверхню красу, але передусім у внутрішній чар красвиду, яка проявлялась колись в його любові до гуцульської землі і до її барвистої вроди у різні пори року і дня, приніс із собою Михайло Мороз і до ЗДА. Перебуваючи тут і несучи свою службу мистецтву не раз у дуже важких життьових обставинах, Михайло Мороз знайшов і взяв у своє „мистецьке посідання" красвиди надморських околиць Ґлен-Кову і потому нюгемширських гір та рік, що нагадують йому і Карпати, і Черемош, і Прут. Улюблені для його мистецького ока околиці відвідує він і напровесні і пізньою весною і влітку і взимку, коли все засипане снігом і вкрите льодом. Із своїх екскурсій, що тривають тижнями, вертається з десятками полотен, що можуть прикрасити і вибагливий сальон і мешкальну кімнату, і що їх він називає „студіями" для своїх майбутніх композицій.

Своєю наполегливістю, своєю працею, але передусім своїм захопленням і залюбленістю в красвид Михайло Мороз має всі дані стати одним із видатніших малярів американського красвиду. Влаштована й уприступнена для ширшої американської публіки виставка його американських красвидів була б напевно ревеляційною і для широких кіл вибагливої публіки і для суворої й ексклюзивної у своїх оцінках американської мистецької критики. Як показують його дотеперішні успіхи, Михайлові Морозові треба залишатися далі собою і в світовідчуванні і в світовідтворюванні, вдосконалюючи все більше свої мистецькі засоби.

Михайло Мороз (народжений 1904 року) має за собою довгий, трудний, але й звитяжний мистецький шлях, що його почав рівно 35 років тому студентом мистецької школи Олекси Новаківського, яка в той час була насправді окремим мистецьким факультетом Таємного Українського Університету, школи, в якій вчили такі авторитети як сл.п. Митрополит Андрей граф Шептицький, проф. В. Пещанський, арх. Нагірний, Курилас, Микола Вороний та інші. Завершував свої студії Михайло Мороз у Парижі в рр. 1927-1930 і в Італії до 1932 року. З 1925 року і потому був активним учасником багатьох мистецьких виставок, що їх влаштовували у Львові РУБ, АНУМ і потому спілка українських образотворчих мистців. В березні 1941 року виставка праць Михайла Мороза і його великого вчителя Олекси Новаківського відбулася навіть у Москві, куди вивезено десятки творів Михайла Мороза і де критика (А. Аквілєв) відзначила теж його любов до землі і свіжість кольориту його красвидів. Еміґрувавши в 1944 році на Захід, Михайло Мороз не залишав ніколи свого мистецтва, а його мистецькі праці були прикрасою багатьох мистецьких виставок в Німеччині і від грудня 194[illegible] року в ЗДА.

Продовжуючи так наполегливо, як і досі, свою образотворчу працю, Михайло Мороз, повний мистецької енерґії, творчих задумів та плянів, має всі дані на те, щоб добитися ще кращих успіхів і признань, як ті, що їх він добився на квітневій виставці в Лекаст Велі, в квітні ц. р.

Б. Кравців

- Maxwell C. Raddock. **Portrait of an American Labor Leader: William L. Hutcheson.** American Institute of Social Science. New York, 1955, ст. 430.
- Feliks Gross. **The Seizure of Political Power** in a Century of Revolutions. Philosophical Library. New York, 1958, ст. 400.

Михайло Мороз „Озеро Кенігзе"

Микола Щербак

КЛИЧ

„Кличте, кого можете ... всіх, всіх, хто є! .."

Передсмертні слова Івана Франка.

Схилявся день, поблідлий і хисткий,
Нетвердо прошкував до небосхилу,
Та Він ще рухом нетривким руки
Хотів схопити нетривалу силу.

І вмить схилився ... Зморено знеміг.
Лице, як свічка, тануло восково.
„Покличте всіх ... усіх, хто є ... усіх! .."
Він ще жадав сказати віще слово.

Вдивлявся спрагло в обриси облиг ...
Вхопив повітря ... Звівся на хвилину ...
І змовк ... погас ... Який вогненний клич
Хотів Ти кинуть нам, карпатський сину!?

Здавалося: затихнув цілий світ,
Та кров'ю в мозку билось гарячково:
— Трощіть ґраніт! — Франковий заповіт.
— Лупайте скелю! — як пророка слово.

МАЗЕПА — ГЕТЬМАН УКРАЇНИ

Оце появилася книжка, п. н. „Мазепа", написана проф. К. Меннінґом. Твір читається із зацікавленням і треба прочитати його всім українцям, що знають англійську мову, тому що в цій книзі знайдуть цінний матеріял для відновлення і доповнення їхнього знання про великого гетьмана. Книжку треба поширити між не-українцями, щоб ознайомити їх з однією важливою добою нашої історії.

Те, що ми програли під Полтавою, не робить Мазепу меншим в наших очах. Програна при сприятливіших обставинах могла бути вигравною. Програна під Полтавою стала поштовхом до українського відродження. Українська нація по татарському погромі в 13-му столітті загубилась на очах світу — скажім Европи. Вона пригадалась ділами Хмельницького і Мазепи. Те, що кілька століть уважано невизначеним племенем на окраїнах Польщі, Литви і потому Московії, виступає на арену, як козацька нація, як українці. В змаганні до кращого мають хрестний шлях поодинокі люди і народи. Полтава, як і події 1919 р., були етапами цього хрестного шляху і ми віримо, що Україна, подібно як інші народи, добуде волю на цьому шляху.

На підставі названої книжки читачам буде цікаво прослідити розквіт української культури за Мазепи, літератури і мистецтва, особливо архітектури — при задовільному матеріяльному положенні краю, при повному державному скарбі, при зорганізованім війську. Хмельницький володів закоротко, щоб виявити такий успіх.

Спитає дехто про критичні завваги до твору. Може вони часом і потрібні. Нам відомий випадок, в якому два автори були ентузіястами однієї справи. Коли ж один з них написав твір про цю справу, то другий в рецензії підкреслив, що його колеґа не відмітив ані одної китичної думки і тим обнизив вартість свого твору. Клопіт у цьому, що він не подав, які це критичні думки могли бути.

Відомо, що проф. Меннінґ написав кілька творів про Україну, як наприклад про її літературу, історію, про Шевченка і про сучасний її стан і багато статтей. Твори Меннінґа зробили таке добре враження, що вони довели до надання йому почесного докторату Українського Вільного Університету. Твори К. Меннінґа будили і будять зацікавлення Україною в англомовному світі і в цьому їх цінність.

Вертаємось до деяких критичних завваг. У другому розділі „Мазепи" автор накреслив історію України за попередні століття і нам здається, що княжа доба, як і Хмельниччина вийшли за блідо в його з'ясуванні, а це ж були світлі доби України, які заслуговують на відзначення. Нам також здається, що новіші знання про культуру України часів Мазепи уможливлюють більш пластичний і більш різноманітний образ, ніж поданий у творі.

Хтось спитав би, чи це ориґінальний твір К. Меннінґа. Нам не можливо відповісти на це питання, не маючи під рукою навіть цієї літератури, на яку автор покликується. Ми ще й думки, що немає потреби відповідати на це питання в умовах писання цього твору. Для нас важливе, що твір цікавий і вартісний в теперішній формі. Ориґінальні твори є висłідом багатьох літ дослідів, на що К. Меннінґ ледве чи міг спромогтися. Але ж заризикуємо одно твердження, а саме, що „Мазепа" Меннінґа напевно не є таким ориґінальним твором, як наприклад „Молодий Міцкевич" пані м. Ковлмен („Young Mickiewicz" by Marion Coleman, N. Y. 1955) вислід довгих студій М. Ковлмен. Завдяки солідности авторки твір уявнює може навіть у несвідомий для авторки спосіб, що творя Міцкевича можна уважати вицвітом литовської землі, бо так дуже пов'язані з нею. Намаганням п. Ковлмен було довести велич польського поета; у висліді вийшов образ великого польського поета якнайбільш зв'язаного з литовською територією.

Тема Мазепи дуже багата і тому ми певні, що ще багато творів появиться про цього визначного українського гетьмана навіть у англійській мові.

Вол. Безушко

БІБЛІОГРАФІЯ

ПОВІСТІ Й ОПОВІДАННЯ

- **Іван Багряний. Буйний вітер.** Роман. Мюнхен, 1957, ст. 424.
- **Ольга Добрянська-Коренець. Зшиток малого монгола.** Ню Йорк, 1957, ст. 64. (За виданням Українського Видавництва Львів-Краків 1943).
- **Erick Korn.** Das goldene Feld. Roman. Schild Verland, München-Lochhausen, 1957, ст. 294.

ПОЕЗІЇ

- **Василь Барка. Жайворонкові джерела.** Есей. Об'єднання Укр. Письменників „Слово", Ню Йорк, 1956, ст. 24.
- **Леонід Полтава. Рижські сонети.** В-тво „Українські Вісті", Новий Ульм, 1958, ст. 32. Обкладинка мистця Петра Сидоренка.
- **Гнат О. Діброва. Гами далечин.** (Лірична та інші поезії). Об'єднання Українських Письменників „Волосожар". Савт Бавнд Брук, 1957, ст. 68. Обкладинка Петра Холодного.
- **Діма. Пересаджені квіти.** П'єса на три дії. „Перемога". Арґентина, Буенос Айрес, 1957, ст. 86.

ІСТОРІЯ

- ***Dmytro Doroshenko.* A Survey of Ukrainian Historiography. Olexander Ohloblyn. Ukrainian Historiography, 1917-1956.** Special Issue of The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U. S. Vol. V-VI; No. 4 (18) 1, 2 (19-20). New York, 1957, pages 456.
- **Walter Dushnyk. In Quest of Freedom 1918—1958.** In Commemoration of hte Forthieth Anniversary of Ukrainian Independence. Published by the Ukrainian Congress Committee of America. New York, 1958, q. 96.
- **І. Власовський. Князь Конст. К. Острозький.** Ню Йорк-Бавнд Брук, 1958, ст. 64.
- **Д-р К. У. Перший напад Росії на Львів** (1914). В 40-ліття контр-нападу українців на Петербург (25.II.1917 — 25.II. 1957). Ню Йорк, 1957, ст. 106.
- **Орест Купранець. Виклятий гетьман Мазепа.** „Для світла". Торонто, 1958, ст. 28.
- **Симон Наріжний.** До статті п. К. Лисюка. Матеріяли до історії Музею Визвольної Боротьби України в Празі. Випуск другий. Цюрих, 1958, ст. 66. (Циклостиль).

РЕЛІГІЯ

- **Вол. Дорошенко. Великий Митрополит.** (Пам'яті Митроп. А. Шептицького). Спогади й нариси. Йорктон, 1958, ст. 56.
- **о. Василь Вавряк, ЧСВВ. Святі Тайни — джерела ласк.** Слово Доброго Пастиря. Видавництво оо. Василіян у ЗДА. Рік IX, ч. 3-4 (99-100), березень-квітень 1958. Ню Йорк, 1958, ст. 48.
- **Ґеновефа Дардель. Свята Єлисавета.** Переклад із французької мови. Видавництво оо. Василіян. Торонто, 1958, ст. 32.

МОВОЗНАВСТВО

- **К. Кисілевський. Українська читанка для V року навчання** української мови. Ню Йорк-Филаделфія, 1958, ст. 176. Український Конгресовий Комітет Америки, Шкільна Рада. Заставки й кінцевки Я. Гніздовського.

ЕНЦИКЛОПЕДІЇ

- **Енциклопедія Українознавства. Словникова Частина. 8.** Наукове Товариство ім. Шевченка. Видавництво „Молоде Життя". Мюнхен, 1958, ст. 561—640.

ЗБІРНИКИ

- **Україна в другій світовій війні.** Збірник доповідей, виголошених на Перших Студійних Днях в Балтімор, 5-6 жовтня 1957. Балтімор, 1957, ст. 78. Наклад Укр. Студ. Громади, Балтімор, Мд. (Циклостиль).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

З діяльности Від. Організації Оборони Лемківщини

27-го квітня відбулися в залі місцевої „Січі" при 18 Евню перші сходини членів Відділу, на яких Управа звітувала зі своєї дотеперішньої діяльности. Сходини відкрив голова Відділу Петро Жидовський. Він привітав приявних членів і гостей та представив представника Відділу ООЛ з Йонкерс, п. Ст. Женецького, який інформував про розвиток нашої Організації, як рівнож говорив про потребу й завдання газети „Лемківські Вісті", перше число якої вже появилося заходами й стараннями Відділу ООЛ в Йонкерсі.

З черги звітували поодинокі члени Управи — секретар М. Фарбанець прочитав протоколи з усіх дотеперішніх відбутих засідань Управи; скарбник подав стан каси, орг. референт подав кількість членів, а містоголова говорив про заплановані імпрези, які Відділ задумує влаштувати в надходячі сезони.

Зі звітів виявилося, що за тих пару місяців свого існування — Відділ засновано 22-го грудня 1957 р. - Управа Відділу провела хоч тиху і скромну, але корисну працю і вже може похвалитися наявними успіхами. У звітний день Відділ нараховував 52 дійсні члени, які заплатили членські вкладки й понад 10 симпатиків, які пообіцяли, що також впишуться в члени. Ряди Відділу щораз поповняються новими членами, що треба в першій мірі завдячувати працьовитому організаційному референтові — Іванові Ціцілі. Треба відмітити радісне явище, що в члени Відділу вписуються охоче давніше і новоприбулі виходці з Лемківщини та інших теренів України.

Управа Відділу відбула кілька засідань, на яких радила головно над тим, як приєднати найбільше членів до організації та як придбати фонди для допомоги нашим братам і сестрам у Польщі. Під час Різдвяних Свят Управа й члени Відділу ходили з колядою по українських родинах, членах і не-членах нашої Організації. Заколядовано понад 100 долярів. 23-го березня містоголова Іван Медюх та секретар М. Фарбанець брали участь в нарадах Відділів ООЛ в Йонкерсі, на яких обговорювано справу появи й поширювання лемківської газети „Лемківські Вісті", яку почав видавати Відділ в Йонкерсі.

29-го березня відбулося засідання Управи Відділу, на якому заплановано працю на весняний, літній та осінній сезони. Ухвалено влаштувати в суботу 31-го травня, в залі „Української Січі" при 18-ій Евню, „Лемківську Вечірку - Забаву", увесь прихід з якої буде призначений на допомогу українцям в Польщі та розбудову „Лемківських Вісоей". Говорено також про „Лемківський Пікнік", який Управа плянує влаштувати пізнім літом або ранньою осінню. Над звітами і над запланованою майбутньою працею Управи вив'язалася жива й речева дискусія, в якій забирали голос приявні члени й поодинокі референти. З ходу тої дискусії можна було констатувати охоту та бажання допомогти в розбудові Відділу та придбання фондів для допомоги українцям в Польщі.

Управа Відділу просить велику українську громаду, що живе в самому Нюарку й околиці, в першій мірі всіх українців-виходців з Лемківщини та всіх інших теренів України, взяти численну участь в „Лемківській Забаві", що відбудеться в суботу 31-го травня, а пізніше в „Лемківському Пікнікові", і тим уможливити придбати фонди на таку шляхетну ціль, як допомога знедоленим рідним братам і сестрам в Краю.

Під кінець сходин переведено збірку на фонд розбудови „Лемківських Вістей". Пожертви зложили: по 5 дол.: Петро Ціціла, Ілько Саракун, Микола Прядка, Михайло Фарбанець, Петро Жидовський; Іван Котляр дол. 3 і по 1 дол.: Дмитро Фучило, Іван Ющак, Методій Медюх, Андрій Шопа, Стефан Фіцула, Петро Вахвич. Разом 34 дол. Редакція „Лемківських Вістей" щиро дякує всім жертводавцям за пожертви.

Ст. Ж.

Дітройт, Міш.

Радіова передача ТУСМ-у присвячена книжці і бібліотеці

Добру роботу започаткував О. Д. Товариства Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського в Дітройті, який свою квітневу радіову передачу присвятив українській книжці та бібліотеці.

14-го квітня студ. Ярослав Чехут виголосив через Дітройтське радіо коротку авдицію, в якій торкнувся стану українських бібліотек, як також книжок в публічних і інших бібліотеках. Доповідач в першу чергу нав'язав до американського бібліотечного тижня, що відбувався в днях 16 - 23 ебезня ц. р. ,вказуючи на те, як багато уваги американці присвячують справам книжки та розбудови бібліотеки. В Дітройті в публічній бібліотеці існує чужинецький відділ, де є книжки в тридцятьох різних мовах. І так в польській мові є 13,500 книжок; в німецькій 9,800; у французькій 3,048; в мадярській 2,619; в російській 2,600; віталійській 2,116; в еспанській та жидівській по 1348;а в українській лише ... 1,000 (тисяча!).

Дальше доповідач вказав, що в сусідньому Гемтремку, де живе більше українців, як в самому Дітройті, в публічній бібліотеці не більше українських книжок як — 100 (сто!). В поблизькому Дірборні немає українського відділу.

Ще гірше справа стоїть з англомовними книжками про Україну, їх за малими вимками немає в публічній бібліотеці. Деяка кількість англомовної літератури є на Вейнському університеті, але цього замало.

Доповідач ствердив, що українська книжка (та взагалі книжка) є великою рідкістю в нашого політичного емігранта. В Дітройті живе 60,000 українців, та існує понад 60 товариств, але є чинні лише дві українські бібліотеки, де можна позичати українські книжки.

Доповідь викликала живий відгук серед українського громадянства великого Дітройту. Треба сподіватися, що Дітройтська громада на будуче більше уваги присвячуватиме українській книжці.

М. Кравчук

КОПАЛЬНЯНА ПРОДУКЦІЯ В КАНАДІ ЗБІЛЬШИЛАСЯ НА 2.4 ВІДСОТКА

Оттава. — Статистичне бюро повідомляє, що копальняна продукція в 1957 році збільшилася на 2.4 відсотка в порівнянні з 1956 роком і становила 2,138,941,000 долярів. Збільшилося видобування нафти, ніклю, міді і залізної руди. Найбільша копальняна продукція є в Онтеріо ($739,-219,0003, потім іде Алберта ($411,961,000).

● **Професор Олег Федишин**, член факультету Університету Савт Каролайни й інструктор Департаменту Міжнародних Студій при цьому Університеті, одержав — єдиний з поміж науковців у Савт Каролайні — стипендію із Фордової Фундації на протяг 12 місяців для закінчення своїх студій про німецьку політику на Сході в рр. 1917-1918. Діючий президент Університету д-р Роберт М. Сумволт заявив, що уділення цієї стипендії проф. Олегові Федишинові є великим відзначенням для школи. Проф. Федишин, який готується тепер до докторату, є членом 293 Відділу УНСоюзу.

● **У Ню Гейвені**, Коннектикат, помер Джордж Ворсестер, який 30-го червня ц. р. мав би 105 років. Він виступав на телевізії в програмі „Життя починається з 80-ою". Він ніколи не пив, але курив люльку та сигари і щодня маршував 4 милі. Його рада тим, що хочуть довго жити: „Тільки живіть!"

„ЧОМУ НАС НЕ ЛЮБЛЯТЬ?"

(Закінчення зі стор. 2-ої).

зує світ проти його найбільшого в історії ворога.

Який ефект? Американці збирають ненависть, посіявши матеріяльну допомогу. Американцям завидують цих багатств, але ніхто не показує охоти за мариво збагачення боротись із большевизмом! Навпаки, горді у своїй бідноті, зодягнуті в лахміття, світові маси кидають каміння і плюють на американських представників, що відвідують їх у „каділлаках", оферують грошову допомогу і називають цей бизнес — поїздкою доброї волі.

У що мають вірити союзники ЗДА? Союзники ЗДА не зростали в атмосфері доляра і зв'язаних з ним матеріяльних благ, вони здебільша доляра й не знали. Якщо взяти їх всіх разом чи кожного зокрема, вони всі зростали в атмосфері якоїсь ідеології, якоїсь віри у світову справедливість, у право своїх народів на волю, зростали дуже часто в боротьбі за своє існування, і для них поняття матеріяльних благ нічого не означає. Історичний розвиток створив Америку найсильнішою потугою світу, і мимоволі всі слабі і покривджені вбачають у ній свій порятунок, вбачають допомогу і чекають на неї всіми своїми почуттями та надіями. Їм не треба грошей і тільки грошей. Їм треба почуття, що Америка стоїть з ними, у лихому чи доброму, що Америка готова за кращий лад у світі так само проливати кров, як і вони її ллють. Це є солідарність душ, солідарність спільної віри, спільної ідеологічної настанови, якої від Америки чекає спрагнений змін, кращих змін, світ. Тим часом, неначе на глум, всі ці фактори пропагуються і підступно використовуються большевиками, саме тим рухом, що його знищення повинно бути ціллю вільного світу.

Ціль треба мати. Ціль треба ясно і чітко поставити. І до цієї мети треба йти послідовно, без відхилень. Війну в Кореї треба було закінчити не на 38-ій паралелі, але щонайменше на ріці Ялу, щоб американський вояк і громадянин відчув, що його жертви пішли не на марне, що він приніс волю і допоміг одному народові її втримати. Америка раділа із закінчення війни, світова опінія здвигала плечима: з чого радіти? Із статус кво, з нічиєї? І за те пролиття стільки крови? Повстання на Мадярщині, як жадна ще подія перед тим, поділило світ зразу ясно і чітко на два табори. Один із тих таборів мусить загинути, двом не існувати. Нашою метою є, щоб загинув табір найнижчих інстинктів, табір сконденсованого зла, табір большевицький. А що сталось? При всій наявності американської потуги, при всіх виявах співчуття світу, загинув кращий табір, загинув у безвиглядній боротьбі, захитаний у своїй вірі в правильність і справедливість своєї боротьби ,у слушність своїх ідеалів. Куди спрямувалось гірке розчарування світу? В бік Америки.

Чи після цього зрозуміє Америка, чому її ненавидять... Ненависть розчарованих далеко страшніша, як ненависть стандартних ворогів. Німці збудили в українському народі 1941 року велику надію самим фактом свого удару на СССР, але коли наш нарід переконався, що з цього нічого не вийде, його розчарування стало керівним фактором нашої боротьби проти німців. Не дай, Боже, щоб таке розумування стало гаслом світу у відношенні до Америки. На жаль, познаки, що так починає бути, такі недвозначні, що навіть наш віце-президент не міг їх не доглянути.

Отже, найвищий прийшов час, щоб Америка переглянула свою експортову політику. Світ потребує не так пакетів з грішми, за які сини різних доморослих диктаторів можуть третьорядним артисткам купувати хутра і авта, а шейхи золотити свої сліди у пісках пустинь, світ потребує підтримки у своїй вірі в перемогу добра над злом. А це вимагає цілковитої ревізії американської політики взагалі. На фоні велетенських вибухів гідроґенних бомб, перед маривом атомової, безпощадної війни така ревізія не тільки вказана, вона є одиноким рятунком вільного світу взагалі і Америки зокрема.

Англійський прем'єр приїде до ЗДА й Канади

Лондон. — Офіційно проголошено, що 6-го червня ц. р. з Лондону відлетить прем'єр Геролд МекМіллен, який наступного дня прилетить до Ню Йорку, звідкіль від'їде до Вашингтону. Однак поки він розпічне наради в Білому домі, він візьме участь в університетських святкуваннях в стейті Індіяна та в Балтиморі. Наради з президентом Айзенгавером і державним секретарем Доллесом триватимуть до 11-го червня, після чого МекМіллен відлетить до Канади на наради з прем'єром Діфенбейкером.

О. Дереш

МЕЖА

(4)

— А тепер, ви, Головачу, покажіть свою границю.

Головач підняв один із своїх коликів, що лежали на краю ниги, і встромив його в ниву Долішнього. Спірний шмат землі мав тепер з пів-метра, а не півчобота, як відміряв був Долішний.

— Господоньку, Боженьку! Та він від нас цілу ниву відбирає! Людоньки добрі, пане суддя, чи ви бачили таку захланність. Ох, ти . . . — і Іваниха, почервоніла від злости, кинулась до палика і шпурнула його на ниву Головача. Суддя знову звелів встромити палик на попереднє місце.

Почалося переслухання свідків.

Першим покликано одного з найстарших господарів, ґрунт якого лежав по другій стороні дороги. Свідок відповідав поволі й статечно на запити судді. Але важко було йому точно означити границі спірних сторін. Одного разу зрапнув один трохи сусідньої ниви, другий раз зле наставлений плуг заорав більшу скибу, і границя пересувалася то в одну, то в другу сторону. Свідок свої зізнання опирав на постійній межі свого ґрунту, і з його зізнань виходило, що Головач таки переорав ниву Долішного небагато, от так на пару цалів. Головач щось пошептав із своїм правним дорадником, який залюбки мучив свідків або противну сторону різними часами невлучними запитами, щоб показати перед клієнтом приявними свою дбайливість у повіреній йому справі. Тож тепер почав ставити до свідка різного роду запити піднесеним голосом:

— Ви як довго уживаєте свій ґрунт?

— Та від малого хлопця.

— То ви може ще скажете, що тоді вже орали?

— Та то, правда, не я орав, а покійний батько, а я помагав коні провадити.

— Скільки літ ви самі уживаєте?

— Вже від дуже давна.

— Вже від дуже давна! Я вас питаю скільки літ?

— Я роки не рахував.

— А чому не рахували?

— Бо мені непотрібно було. Як би я знав, що буде такий дурний процес за грудку землі, і що вам треба буде це знати, то може був би собі записав.

Адвокат почав злоститися.

— Ви не вдавайте фільозофа, а відповідайте на запити. Ви ані разу не відорали від тієї межі, на яку покликуєтеся?

— Та пощо мені відорювати, коли то моя власна. Я можу з нею зробити все, що мені подобається, то я її не рушаю, бо хочу мати спокій. Не лізу на чуже, ніхто не полізе й в мій ґрунт. Не хочу я на моїм ґрунті такого весілля з музикою, яке собі справили Головач і Долішний. Я з моїми сусідами живу в згоді. Не маємо між собою сварки, а як коли б була, то ми її поладнали б мирно.

— Присягнете на те, що Головач переорав ниву Долішнього? Покажете точно, де границя обох ґрунтів? Чи Долішний з вами споріднений? Чи він вам помагає при жнивах і сінокосах? — падали запити.

Суддя припинив бомбардування свідка:

— Чи вже коли було непорозуміння між сторонами про межу, і коли перший раз? — запитав свідка.

— Часами були суперечки, але якось годилися. Коли перший раз, то таки поправді не скажу. Може тридцять, може менше або більше літ. Не можу собі пригадати.

— Пождіть. Може в тім часі, як вони почали спорити за межу, щось важного скоїлося у вашім селі? Прийшов новий пан-отець до села, повінь велика була, школу будували? Ану ж пригадайте собі.

— Пане суддя, то вже давно було, ще Абрумчин хлопчисько до школи не ходив.

— Про якого Абрумка ви говорите?

— Та про того, що до нас бідним зайшов, корчму від пана виарендував, людям гроші на добрі відсотки позичав, а потім так розбагатів, що почав у людей ґрунта скуповувати, в посесію панський ґрунт взяв. За кілька літ цей ґрунт від пана відкупив і сам на нім господарить.

— А про якого хлопчиська ви згадували?

— Про його сина, який десь до міста у школу ходив, а тепер на адвоката вивчився.

— А де він тепер живе? — спитав зацікавлений суддя.

— Та в тім самім місці, що пан суддя.

— Я такого адвоката не знаю.

— Та знаєте, пане суддя, добре знаєте! От він Головача заступає, та хотів від мене довідатися, чи я метрики провадяжу, хто, коли, й де ґрунта переорює.

Лице адвоката зблідло, як полотно, білене на сонці, а почервонілі очі дивилися повні злости на весело усміхненого селянина. Усміхалися селяни, а Іваниха відвернулася, закрила лице запаскою і душилася від сміху.

— А тепер будемо робити межу, — порушив неприємну мовчанку суддя. Знову запанував напружений настрій, коли він взяв перший колик в руки, встромив його менш-більш всередину спірного клаптика землі і звелів одному з господарів вбити. Іваниха забула про сміх і немов роздразнена кітка, що захищає свої котята, кинулася вперед і почала виривати колик із землі.

— Ти чого б'єш колик у мій ґрунт! Не видиш, де межа? Ти також тримаєш з багачами і хочеш нас грабувати. Забирайся з нашої ниви, бо коликом голову розвалю! — Вона відтрутила господаря, що вбивав колика, витягнула його з землі й почала впихати в місце, означене попереду її мужем, викрикуючи, що там має бути границя.

— Що ти, бабо, хочеш тут судити? Йди собі і сиди тихо, а то до арешту скажу замкнути, — погрозив суддя і звелів вбити колик там, де він показав.

Коли виріс уже цілий ряд коликів, розмежовуючи поля сторін, Іваниха, яка спочатку злякалась була погрози судді, знову кинулася боронити межі. Кожний удар сокири в палик болісним відгомоном гудів в її голові, а в грудях чула вона біль, немов би гострі кінці патиків розривали її ребра. Побігла до чергового палика, що його почали вбивати, вхопила його руками, похилилася над ним і заголосила:

— На, бий по моїй нещасній голові! Забийте мене, а не дам моєї праці. Чим я мої бідні діти вигодую, коли відбираєте від них ниву? Торби їм пошию й на жебри пошлю, щоб з голоду не поздихали. Дивіться, добрі люди! Багацька нива аж спухла, так об'жерлася нашого ґрунту. Йому ще того мало. Хоче ще решту зрабувати. Гадає, що своє багатство до гробу забере. Бог тебе тяжко скарає за нашу кривду. — Іваниха піднесла голову і важкі сльози котилися по її лиці, як котяться розтоплені краплини свічки, коли ґніт зігнеться додолу. Насильно жінки відтягнули Іваниху на сторону, але вона довго ще хлипала, повна болю й переконана, що зроблено їй велику кривду.

Суддя зробив поміри, перечеркнув нову границю у судовім протоколі, який підписали адвокати, і проголосив, що устійненої границі ґрунтів ніхто під загрозою кари не сміє порушувати. Комісія від'їхала. А коли вже відійшли всі, коментуючи останню подію, біля ниви залишилася тільки Іваниха, снуючи важкі думки. Кілька зрушених грудок землі скотилося поволі з лану Головача і прилягли до ниви її чоловіка. — От, сама землиця знає, до кого вона належить. Дивися! Самі грудочки котяться до нашої нивки й горнуться до неї, як малі діти до матері. — І Іваниха, повна внутрішнього вдоволення, немов сповняючи священний акт, пригорнула повну жменю грудок землі із середини межі до чоловікової ниви.

ЧИСЛО УЧАСНИКІВ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВЦІ В НЮ ЙОРКУ ЗІЛЬШИЛОСЯ НА 15%

Ню Йорк. — Президент Світової торговельної виставки в Ню Йорку Чарлз Снітов повідомляє, що число учасників на цій виставці в цьому році збільшилося на 15% в порівнянні з минулим роком. Число купців, продавців, підприємців і всяких бизнесменів становило 144,700 осіб, а число відвідувачів впродовж 5 днів виносило 386,000. Хоч торговельний рух був обережний, то в загальному він не був гірший від руху в минулому році.

МАЙЖЕ ДВОБІЛЬЙОНОВИЙ БЮДЖЕТ МІСТА НЮ ЙОРКУ

Ню Йок. — 20-го травня Міська Рада затвердила бюджет на 1958-1959 рік в сумі 1.991,952,986 долярів. Це найбільший бюджет в історії цього міста, і це вже 12-ий бюджет більший від одного більйона. Цей бюджет ще мають затвердити осадник Ваґнер, контролер Джіроза і урядовець Кац.

● У Франції почало діяти 5 американських радіовисилень з засягом у промірі 10 миль (15 кілометрів) довкола 5-ох американських військових баз. Подібні радіовисильні виключно для військового вжитку існують вже в обширі розташування американських військ у Західній Німеччині.

Тіто приготовляє відповідь Хрущову

Београд. — В найближчих днях мають переслати відповідь на ультимативну ноту, що її передав югославському урядові 10 травня ц. р. совєтський амбасадор Замчевський. У тій ноті була „перестоРога" під адресою Югославії, що вона мусить рахуватися з поважними „наслідками", якщо далі захоче „відокремлюватися від соціялістичної спільноти", себто — насправді — не слухати сліпо Москви. Югославська відповідь — твердять західні газети — буде ввічлива, але тверда. Вона підкреслюватиме три точки: 1) що Югославія вірить, що Москва переведе теперішній ідеологічний спір на шлях „приязної" дискусії, з вислуховуванням обох сторін та без аподиктичного накидування своєї волі, 2) що Югославія готова перейняти погляди Москви й Пейпінґу, якщо вона дістане докази, що ці погляди дійсно правильні, і 3) що повторення помилки Сталіна з 1948 року (викинення Югославії з Комінформу) принесло б знову велику шкоду цілому „робітничому світові".

● Голова Крайового Демократичного Комітету Пол М. Ботлер заявив, що віце-президент Ричард М. Нікон зручно перевів саморекляму під час подорожі „доброї волі" по державах Південної Америки, щоб стати предметом новинок на перших сторінках часописів. Секретар Білого Дому заявив на це: „Які нелоумкуваті бувають на світі люди!"

Купуйте в підприємствах, що оголошуються в „Свободі"

ТАРЗАН, ч. 4064. Початок із мішаними почуваннями.

Тарзан вагався, а після того сказав: — Я не потребую ваших грошей, але я буду проходити недалеко того місця, куди хочете йти . . .

— Добре! — вигукнув Кейсі. А після того обернувся і заалярмував людей, які чекали при його приладдях.

І швидко сафарі були вже в дорозі. Мавполюд не довіряв Кейсі, але ентузіязм до нових пригод стримував його особисті почування.

• РОЗШУКИ •

Євгенія ПЕНЯК, по чоловікові ДЕНИС, донька Домки Пеняк, пошукує свого вуйка ПЕТРА БОГДАНА, сина Ілька, родом з Бережниці, к. Жидачева, який виїхав ще перед війною до ЗДА і мешкає правдоподібно в Ню Йорку. Хто знає про місце його перебування, або він сам, прошу писати на адресу.
Rev. Joseph KOSTEK
315 E. 158th Street
Bronx 51, N. Y.

Пошукую
ЛЕОНА БАЗИЛЮКА,
ур. 1912 р., в селі Кудирявці, Галичина. До війни перебував в Задвір'ю, а пізніше в Австрії. Пошукують його донька Надія і дружина Стефа. Хто знав би про нього, або він сам, прошу писати на адресу:
A. KOLTUN
154 Eagle St., Brooklyn 22, N. Y.

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ"

✝

Посмертна Згадка

ФЕДІР ЛІТЕР, член 370 Відд. УНСоюзу в Ню Гейвені, Кон., помер 28-го березня 1958 р., на 60 році життя. Покійний походив з села Каргалик, Україна. Полишив у смутку дружину Анну. Похорон відбувся 30-го березня 1958 р., з пох. заведення до української православної церкви св. Покрови, а опісля на цвинтар. Члени і Знайомі висловлюють своє співчуття Дружині Покійного. — В. П. П!
В. Гіна, секр.